

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA STROJNÍHO INŽENÝRSTVÍ

FACULTY OF MECHANICAL ENGINEERING

ÚSTAV AUTOMOBILNÍHO A DOPRAVNÍHO INŽENÝRSTVÍ

INSTITUTE OF AUTOMOTIVE ENGINEERING

NÁVRH POTRUBNÍHO ŘETĚZOVÉHO DOPRAVNÍKU

DESIGN OF A PIPELINE CHAIN CONVEYOR

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Petr Machala

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Ing. Jiří Malášek, Ph.D.

BRNO 2020

Zadání diplomové práce

Ústav:	Ústav automobilního a dopravního inženýrství
Student:	Bc. Petr Machala
Studijní program:	Strojní inženýrství
Studijní obor:	Automobilní a dopravní inženýrství
Vedoucí práce:	doc. Ing. Jiří Malášek, Ph.D.
Akademický rok:	2019/20

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně určuje následující téma diplomové práce:

Návrh potrubního řetězového dopravníku

Stručná charakteristika problematiky úkolu:

Konstrukce potrubních řetězových dopravníků včetně rešeršního přehledu.

Technické parametry:

Dopravní výška 12 m.

Dopravní vzdálenost 30 m.

Výkonnost 10 000 kg/hod.

Cíle diplomové práce:

Vypracování rozsáhlého rešeršního rozboru, technické zprávy a výpočtů tohoto zařízení ve dvou různých konstrukčně zdokumentovaných provedeníh pro dva různé vlastnostmi výrazně odlišné materiály.

Seznam doporučené literatury:

SHIGLEY, Joseph Edward, Charles R. MISCHKE a Richard G. BUDYNAS, VLK, Miloš (ed.). Konstruování strojních součástí. 1. vyd. Přeložil Martin HARTL. V Brně: VUTUM, 2010. Překlady vysokoškolských učebnic. ISBN 9788021426290.

BIGOŠ, Peter, Jozef KULKA, Melichar KOPAS a Martin MANTIČ. Teória a stavba zdvíhacích a dopravných zariadení. Vyd. 1. Košice: TU v Košiciach, Strojnícka fakulta, 2012. Edícia vedeckej a odbornej literatúry (Technická univerzita v Košiciach). ISBN 9788055311876.

POLÁK, Jaromír, Jiří PAVLISKA a Aleš SLÍVA. Dopravní a manipulační zařízení I. 1. vyd. Ostrava: Vysoká škola báňská - Technická univerzita, 2001. ISBN 8024800438.

KOVÁČ, Milan a Vladimír KLAPITA. Manipulácia s materiálom v doprave. 1. vyd. V Žiline: EDIS, 2003. ISBN 8080701741.

LEINVEBER, Jan a Pavel VÁVRA. Strojnické tabulky: pomocná učebnice pro školy technického zaměření. 1. vyd. Úvaly: Albra, 2003. ISBN 8086490742.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2019/20

V Brně, dne

L. S.

prof. Ing. Josef Štětina, Ph.D.
ředitel ústavu

doc. Ing. Jaroslav Katolický, Ph.D.
děkan fakulty

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá konstrukčním návrhem dvou odlišných potrubních řetězových dopravníků pro dopravu pšenice a odpadního kalu. V první části práce je popsán princip funkce a hlavní části tohoto dopravníku. Dále jsou uvedeny příklady konstrukcí několika výrobců. Další část je věnována stanovení odporů proti pohybu v jednotlivých sekcích dopravní trasy. Následuje stanovení konstrukčních návrhů obou variant dopravníků včetně vhodných technologických a pevnostních výpočtů. Výstupem práce jsou také sestavné výkresy těchto dvou dopravníků.

KLÍČOVÁ SLOVA

Potrubní řetězový dopravník, trubkový řetězový dopravník, tažený řetěz, partikulární materiál, interaktivní napětí, pšenice, odpadní kal

ABSTRACT

This master thesis deals with the construction design of two different pipeline drag chain conveyors for transport of wheat and sewage sludge. The first part describes the operation principle and the main parts of this conveyor. The examples of designs from several manufacturers follow. Next part is devoted to determining the resistance to movement in individual sections of the transport route. Thesis continues with design proposals of both variants of conveyors, including suitable technological and strength calculations. The outputs of this work are also assembly drawings of these two conveyors.

KEYWORDS

Pipeline chain conveyor, tubular drag chain conveyor, drag chain, particular material, interactive tension, wheat, sewage sludge

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

MACHALA, Petr. *Návrh potrubního řetězového dopravníku* [online]. Brno, 2020 [cit. 2020-06-26]. Dostupné z: <https://www.vutbr.cz/studenti/zav-prace/detail/121614>. Diplomová práce. Vysoké učení technické v Brně, Fakulta strojního inženýrství, Ústav automobilního a dopravního inženýrství 76 s. Vedoucí práce Jiří Malášek.

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že tato práce je mým původním dílem, zpracoval jsem ji samostatně pod vedením doc. Ing. Jiřího Maláška, Ph.D. a s použitím informačních zdrojů uvedených v seznamu.

V Brně dne 26. června 2020

.....

Bc. Petr Machala

PODĚKOVÁNÍ

Mé poděkování patří zejména doc. Ing. Jiřímu Maláškovi, Ph.D. za odborné vedení, cenné rady a pomoc při zpracování této diplomové práce. Dále bych chtěl poděkovat rodině a blízkým za podporu po celou dobu mého studia.

OBSAH

Úvod	9
1 Potrubní řetězový dopravník	10
1.1 Hlavní části potrubního řetězového dopravníku	10
1.2 Výrobci potrubních řetězových dopravníků	12
2 Stanovení odporů proti pohybu	17
2.1 Odpor proti pohybu v horizontální části	17
2.2 Odpor proti pohybu ve vertikální části	19
2.3 Odpor proti pohybu v šikmé části	22
2.4 Odpor proti pohybu v ohybu potrubí	22
3 Konstrukční návrh varianty I	27
3.1 Kapacitní výpočet	27
3.2 Výpočet odporu proti pohybu a obvodové síly na hnací řetězce	29
3.3 Návrh pohonu	35
3.4 Pevnostní výpočty	36
4 Konstrukční návrh varianty II	48
4.1 Kapacitní výpočet	48
4.2 Výpočet odporu proti pohybu a obvodové síly na hnací řetězce	50
4.3 Návrh pohonu	53
4.4 Pevnostní výpočty	55
Závěr	67
Použité informační zdroje	68
Seznam použitých zkratk a symbolů	71
Seznam příloh	76

ÚVOD

Veškerá průmyslová odvětví se dnes snaží minimalizovat ruční manipulaci s materiálem. Proto se pro přepravu materiálů využívá nejrůznějších manipulačních prostředků a zdvihacích zařízení jako jsou jeřáby nebo dopravníky.

Dopravníky tvoří pouze jednu podskupinu manipulačních zařízení. Hlavním důvodem k využívání dopravníků je snížit ruční manipulaci, pracovní zatížení operátorů, zrychlit dopravní tok apod. Dopravníky jsou rozděleny do několika typů podle způsobu dopravy. V této diplomové práci je věnována zvláštní pozornost potrubním řetězovým dopravníkům a jejich návrhu.

Myšlenka použití potrubního řetězového dopravníku není nová, tento druh je využíván již od sedmdesátých let minulého století. V současné době jsou využívány pro kontinuální dopravu ve všech průmyslových odvětvích s mnoha výhodami ve srovnání s ostatními dopravníky. Zatímco většina dopravníků pro kontinuální dopravu dokáže přepravovat materiál pouze v jednom přímém směru, potrubní řetězový dopravník umožňuje trasovat dopravu ve všech třech směrech v rámci jednoho dopravníku. Zároveň má v porovnání se šnekovými dopravníky nižší spotřebu energie.

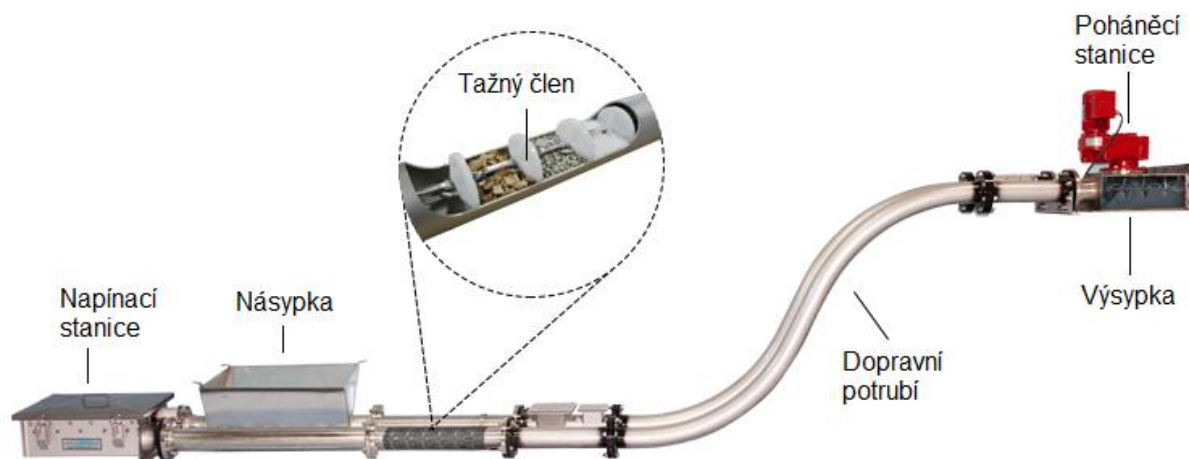
Cílem této diplomové práce je návrh dvou různých potrubních řetězových dopravníků pro přepravu dvou vlastnostmi odlišných materiálů a jejich konstrukčně zdokumentovaných provedení dle zadaných parametrů. Dopravník musí být schopen přepravit z místa násypky do místa výsypky 10 tun materiálu za hodinu do výšky 12 m a vzdálenosti 30 m.

1 POTRUBNÍ ŘETĚZOVÝ DOPRAVNÍK

Potrubní řetězový dopravník patří do skupiny kontinuálních dopravníků. Uzavřený dopravní systém potrubního řetězového dopravníku sestává z kovových trubek spojených standartními přírubami, trubkových oblouků nebo stanic pro změnu směru, poháněcí stanice, napínací stanice a nekonečného dopravního řetězu s unašeči. Díky modulárnímu provedení lze do trasy zařadit další prvky jako čistící stanice s kartáči, více výsypných míst nebo nahradit unašeč čistícím kotoučem.

Materiál je v potrubí veden unašeči upevněnými na řetězu případně laně. Tato konstrukce umožňuje vést dopravní trasu v libovolném úhlu, ve více rovinách a přizpůsobí se tak složitým zástavbovým podmínkám.

U potrubního řetězového dopravníku lze snadno dosáhnout prachotěsnosti, odolnosti proti vnitřnímu i vnějšímu přetlaku, tlakovým rázům a šíření plamene. Díky kompaktním rozměrům, flexibilitě, nízké provozní údržbě, rychlé montáži a relativně malé spotřebě energie se staly populární v kontinuální přepravě. Další výhodou je možnost použití v těžkých podmínkách, např. při teplotách do cca 300 °C a pro přepravu vysoce abrazivních, toxických, výbušných, adhezivních nebo dokonce chemicky agresivních materiálů. Výrobci tento dopravník dodávají s maximální délkou 60 m horizontálně nebo 30 m vertikálně, závisející na dopravovaném materiálu a tvaru dopravní trasy, s objemovým tokem do 80 m³/h při rychlostech dopravy od 0,01 m/s do 0,4 m/s.

Obr. 1 Potrubní řetězový dopravník [12], upraveno

1.1 HLAVNÍ ČÁSTI POTRUBNÍHO ŘETĚZOVÉHO DOPRAVNÍKU

TAŽNÝ ČLEN

Tažný člen je nejčastěji článkový řetěz, ocelové lano nebo jiný dopravní řetěz s unašeči dle velikosti zatížení. Unašeče z odolných plastů mohou být na řetěz přímo lisovány, složeny ze dvou částí spojených diagonálně šroubem nebo uchyceny na kovových kotoučích

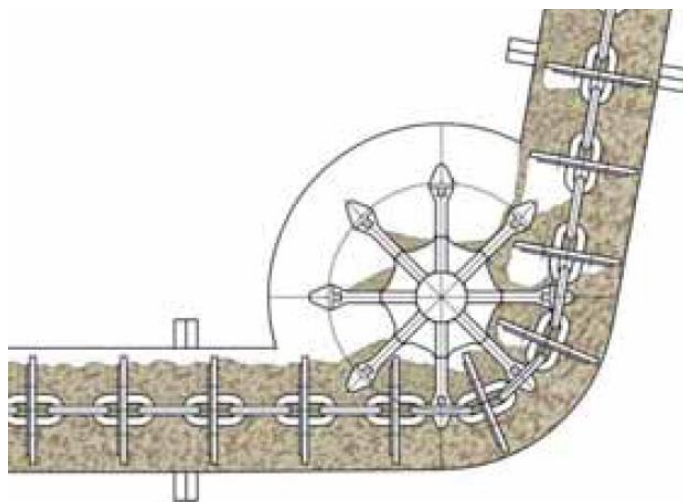
přivařených k řetězu. Jednotlivé články řetězu fungují jako klouby, což umožňuje tvarovat dopravní trať různými směry ve více rovinách.

Obr. 2 Typy unašečů [12], upraveno

DOPRAVNÍ POTRUBÍ

Tvoří žlab kruhového případně obdélníkového tvaru, v němž je tažným členem přepravován materiál. Dopravní trať je složena z trubek a trubkových oblouků, spojených přírubami. Pro oblouky s malým poloměrem a velkým úhlem přeměrování lze použít tzv. stanice pro změnu směru. Avšak tyto stanice s řetězovým kolem dopravovaný materiál drtí, zvyšují opotřebení řetězu a hrozí zanášení prostoru dopravovaným materiálem.

Obr. 3 Schématické zobrazení stanice pro změnu směru s řetězovým kolem [9], upraveno

POHÁNĚCÍ STANICE

Z pravidla je složena z třífázového asynchronního elektromotoru s převodovkou, nasazenou na hřídel, která přenáší kroučící moment na ozubené kolo. Ozubené kolo následně převádí točivý pohyb na posuv tažného členu s materiálem. Poháněcí stanice je často využívána také jako výsypka.

NAPÍNACÍ STANICE

Slouží k vymezení vůlí v tažném členu a přesměrování trati. Správné napnutí minimalizuje opotřebení tažného členu a potrubí. Napnutí je možné provést tlačnou nebo tažnou pružinou, závažím nebo také hydraulicky, pneumaticky či elektromechanicky.

1.2 VÝROBCI POTRUBNÍCH ŘETĚZOVÝCH DOPRAVNÍKŮ

V této kapitole je uvedeno několik vybraných výrobců potrubních řetězových dopravníků.

1.2.1 SCHRAGE ROHRKETTENSYSYSTEM

Společnost Schrage Rohrkettensystem GmbH sídlící v německém Friedeburgu vyvíjí a vyrábí trubkové řetězové dopravníky pro různá průmyslová odvětví po celém světě již více než tři desetiletí. Navrhuje, testuje a dodává kompletní dopravní systémy v modulárním provedení, s širokou nabídkou příslušenství. Vlastní mnoho patentů a užitných vzorů. [15]

Firma Schrage tento druh dopravníku rozděluje na dva typy:

- Šachtový řetězový dopravník – čtvercový tvar žlabu
- Trubkový řetězový dopravník – kruhový tvar žlabu

VARIANTY DOPRAVNÍKU

Schrage Rohrkettensystem nabízí tři základní varianty provedení dopravníku v pěti velikostech potrubí. Tabulka teoretických výkonností dle velikosti potrubí je uvedena níže.

- Horizontální varianta provedení – potrubí vedle sebe
- Svislá varianta provedení – potrubí nad sebou
- Varianta pro vertikální dopravu

Tab. 1 Tabulka teoretické výkonnosti při 100% zaplnění. [15]

Typ 115								
$Q = [m^3/h]$	1,25	2,00	2,65	4,00	5,50	7,00	8,75	10,60
$P = [kW]$	0,75	1,10	1,50	2,20	3,00	4,00	4,00	5,50
$v = [m/s]$	0,06	0,09	0,13	0,19	0,26	0,33	0,42	0,51
$n = [1/min]$	3,20	5,40	7,30	11,00	15,00	19,00	24,00	29,00
Typ 135								
$Q = [m^3/h]$	2,30	3,65	4,90	7,40	10,10	12,75	16,10	19,45
$P = [kW]$	0,75	1,10	1,50	2,20	3,00	4,00	4,00	5,50
$v = [m/s]$	0,06	0,09	0,13	0,19	0,26	0,33	0,42	0,51
$n = [1/min]$	3,20	5,40	7,30	11,00	15,00	19,00	24,00	29,00

Typ 160										
$Q = [m^3/h]$	1,10	2,30	4,00	5,20	8,50	11,20	14,70	19,00	21,00	25,30
$P = [kW]$	0,55	0,75	1,50	2,20	2,20	4,00	4,00	5,50	5,50	7,50
$v = [m/s]$	0,02	0,04	0,07	0,09	0,15	0,20	0,26	0,33	0,37	0,45
$n = [1/min]$	1,00	2,00	3,30	4,20	7,00	9,20	12,00	15,00	17,00	21,00
Typ 200										
$Q = [m^3/h]$	1,80	3,70	6,40	8,20	13,50	17,90	23,40	30,10	33,40	40,20
$P = [kW]$	0,55	0,75	1,50	2,20	2,20	4,00	4,00	5,50	5,50	7,50
$v = [m/s]$	0,02	0,04	0,07	0,09	0,15	0,20	0,26	0,33	0,37	0,45
$n = [1/min]$	1,00	2,00	3,30	4,20	7,00	9,20	12,00	15,00	17,00	21,00
Typ 270										
$Q = [m^3/h]$	14,60	33,30	45,10	61,60	80,80*					
$P = [kW]$	3,00	5,50	7,50	11,00	15,00*					
$v = [m/s]$	0,10	0,22	0,30	0,41	0,54*					
$n = [1/min]$	3,60	8,30	11,00	16,00	21,00*					

*Vysoce výkonná verze pouze pro neabrazivní materiály s ideálními tokovými vlastnostmi.

Kde: Q – objemový tok, P – výkon pohonu, v – dopravní rychlost, n – otáčky řetězky

Vybrané uspořádání dopravníku:

Diagonální uspořádání s rozmezím úhlu sklonu od 50° do 70° vhodné pro malá síla. Toto uspořádání nepotřebuje napínací stanici.

Obr. 4 Uspořádání I [15], upraveno

Uspořádání umožňující dopravu do vysokých sil i pro komplikované prostorové podmínky.

Obr. 5 Uspořádání II [15], upraveno

Příklad uspořádání, kde varianta potrubí nad sebou přechází v potrubí vedle sebe.

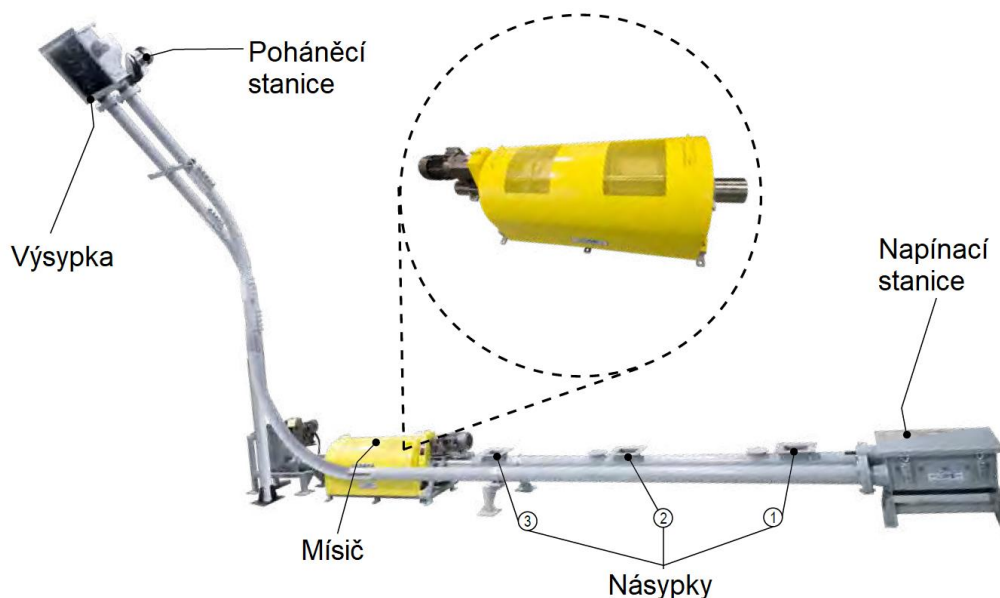
Obr. 6 Uspořádání III [15], upraveno

1.2.2 LUXME INTERNATIONAL

Společnost Luxme International Ltd. se sídlem v Kanadě se zabývá systémy pro manipulaci s materiály již od roku 1979. Vyvíjí a vyrábí kompletní systémy, přizpůsobené individuálním aplikacím v zemědělském, zpracovatelském, těžebním, chemickém, farmaceutickém, energetickém a potravinářském průmyslu. Nabízí také možnost testování dopravy daného materiálu na vlastních potrubních řetězových dopravnících. Vyrábí potrubní řetězové dopravníky s obdobnými kapacitními výkonnostmi jako společnost Schrage Rohrkettensystem, se kterou spolupracuje. [12]

ROTAČNÍ MÍŠIČ LUXMIX®

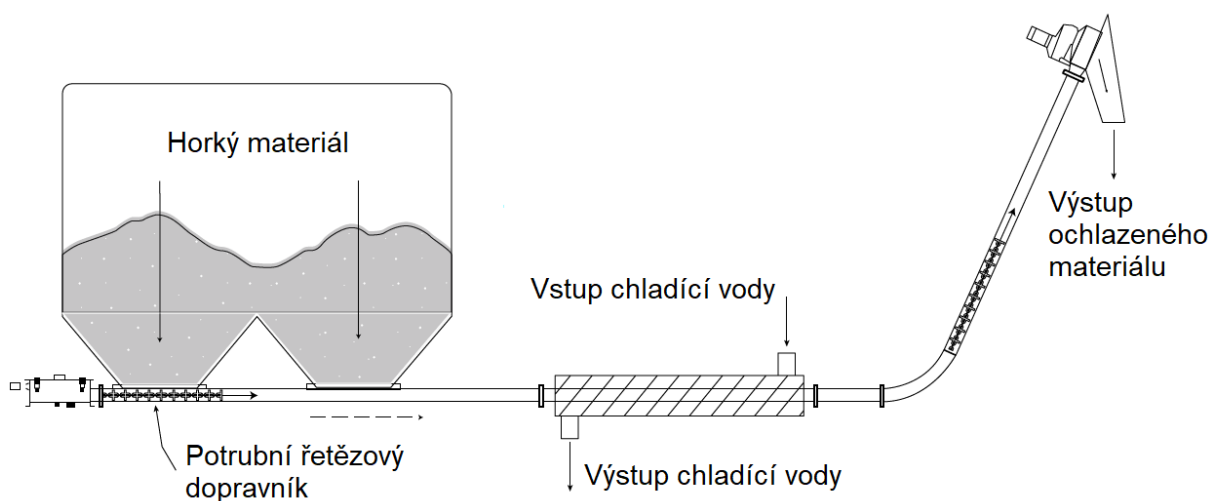
System pro kontinuální a zcela bezprašné míchání eliminuje prostoje při mísení v odděleném systému. Různé materiály, dávkované do násypky 1, 2 a 3, jsou dopraveny potrubním řetězovým dopravníkem do rotačního míšiče. Buben promísí materiály v jedu směs a ta je dále dopravena k výsypce potrubního řetězového dopravníku.

Obr. 7 Rotační míšič [12], upraveno

CHLADICÍ DOPRAVNÍK

Dopravník vede materiál chladicí sekci, kde je ochlazen tepelným výměníkem na požadovanou teplotu pro další skladování. Díky tomuto řešení lze materiály chladit během dopravy z teplot cca 350 °C.

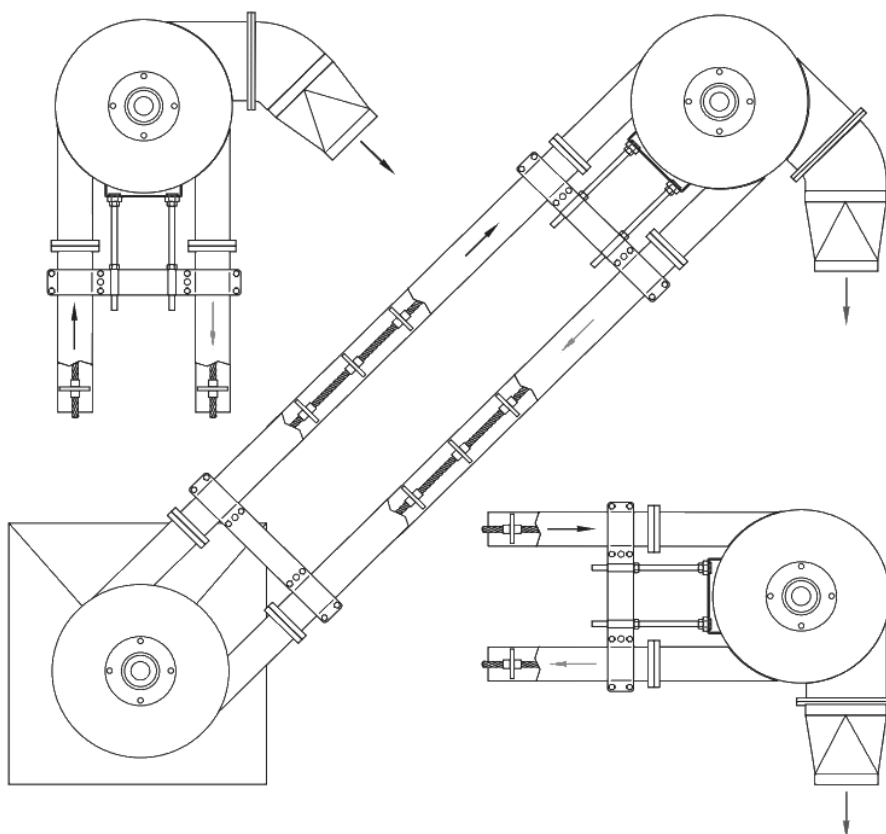
Obr. 8 Chladicí dopravník [12], upraveno

1.2.3 SPIROFLOW LIMITED

Společnost Spiroflow Limited se sídlem v Clitheroe ve Velké Británii působící také ve Spojených státech amerických, vlastní několik patentů a ochranných známek v USA a UK. Navrhuje, vyrábí, testuje a montuje potrubní dopravníky pro manipulaci s potravinami, chemikáliemi, plasty, stavebními materiály a horninami. Jako tažný člen pro potrubní dopravníky nabízí ocelové lano nebo více druhů řetězu s unašeči. Níže je uveden vybraný produkt této společnosti odlišující se od výše uvedených. [16]

AEROFLOW®

Jedná se o vzduchový mechanický dopravník s trubkovou konstrukcí, v němž se vysokou rychlostí pohybuje napnuté lano s rovnoměrně rozloženými polyuretanovými unašeči. V místě každé změny směru je speciální řetězové kolo. Vysoká rychlost lana s unašeči vytváří proud vzduchu unášející materiál k výsypce, kde je odstředivě vyprazdňován. Tento dopravník je vhodný pro suché sypké materiály.

Obr. 9 dopravník AeroFlow® [16], upraveno

2 STANOVENÍ ODPORŮ PROTI POHYBU

Hlavním cílem této práce je návrh dvou konstrukčně odlišných potrubních řetězových dopravníků pro dva vlastnostmi různé materiály. Dopravované materiály jsou uvažovány jako partikulární materiál.

Následující vztahy pro stanovení odporů proti pohybu, pokud není uvedeno jinak, jsou odvozeny z literatury Mechanické pochody [3], Teorie dopravních a manipulačních zařízení [1] a z odborných publikací technické univerzity v Magdeburgu Experimental tests and design of tube chain conveyors [8] a experimentálního ověření Functional analysis of tube chain conveyors [9], [10].

2.1 ODPOR PROTI POHYBU V HORIZONTÁLNÍ ČÁSTI

Odpor proti pohybu v horizontální části dopravní trasy je způsoben především třecí silou mezi dopravovaným partikulárním materiálem a stěnou potrubí, dále pak třecí silou mezi unašeči a stěnou potrubí. Celkový odpor proti pohybu v horizontální části je dán součtem těchto dvou třecích sil.

$$F_h = F_{hm} + F_{hu} = [N] \quad (1)$$

Kde:

$$\begin{array}{ll} F_{hm} = [N] & \text{třecí síla mezi materiálem a potrubím} \\ F_{hu} = [N] & \text{třecí síla mezi unašeči a potrubím} \end{array}$$

Za předpokladu Coulombova tření mezi unašečem a potrubím je třecí síla F_{hu} dána jednoduchým vztahem.

$$F_{hu} = l_y \cdot q_t \cdot \mu_u = [N] \quad (2)$$

Kde:

$$\begin{array}{ll} l_y = [m] & \text{délka horizontální části} \\ q_t = [N \cdot m^{-1}] & \text{tíha jednoho metru řetězu s unašeči} \\ \mu_u = [-] & \text{součinitel tření mezi unašeči a potrubím} \end{array}$$

Pro stanovení třecích síly F_{hm} , je nutné znát interaktivní napětí mezi dopravovaným materiálem a stěnou potrubí. Obdobně jako v [9] uvažují v jednotlivých úsecích mezi unašeči vodorovnou hladinu partikulárního materiálu a čtvercové potrubí s plochou průřezu dutiny odpovídající kruhovému potrubí dopravníku. Délku hrany čtvercového potrubí s odpovídající plochou lze vypočítat takto:

$$a = \sqrt{S_{tr}} = \sqrt{\frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4}} = [m^2] \quad (3)$$

Kde:

$a = [m]$	délka hrany čtvercového průřezu
$S_{tr} = [m^2]$	plocha dutiny kruhového potrubí
$\pi = [-]$	Ludolfovo číslo
$d_{tr} = [m]$	vnitřní průměr potrubí

Pro stanovení interaktivního napětí v horizontální části dopravní trasy je využito Rankinovy teorie, kde vertikální interaktivní napětí na vodorovnou plochu je určeno jako hydrostatický tlak vyjádřený následujícím vztahem.

$$p_z = \rho \cdot g \cdot \eta_F \cdot a = [MPa] \quad (4)$$

Kde:

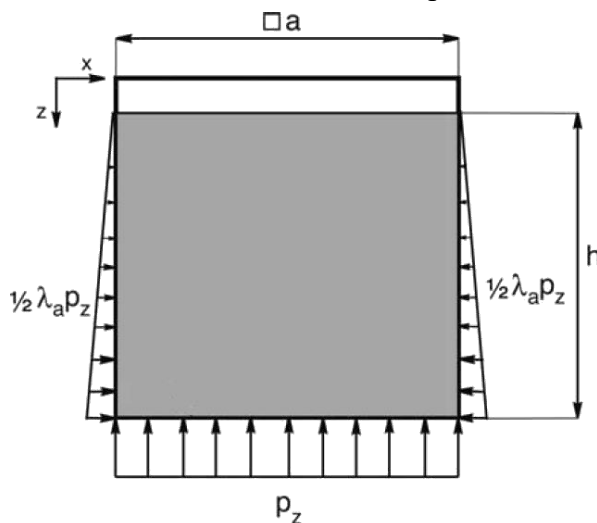
$\rho = [Kg \cdot m^{-3}]$	objemová hmotnost partikulárního materiálu
$g = [m \cdot s^{-2}]$	tíhové zrychlení
$\eta_F = [-]$	součinitel nedostatečného plnění

Současně lze stanovit i boční – horizontální interaktivní napětí:

$$p_x = \lambda_a \cdot p_z = \tan^2 \left(\frac{\pi}{4} - \frac{\varphi_e}{2} \right) \cdot p_z = [MPa] \quad (5)$$

Kde:

$\lambda_a = [-]$	součinitel sypanosti
$\varphi_e = [^\circ]$	úhel vnitřního tření partikulárního materiálu

Obr. 10 Rozložení interaktivního napětí v čtvercovém potrubí [9], upraveno

Kde: $h = a \cdot \eta_F = [m]$ výška hladiny materiálu ovlivněna součinitelem plnění

Pro zjištění tíhy materiálu v jednom metru dopravního potrubí je nutné znát naplnitelný objem potrubí, který je dán rozdílem objemu jednoho metru dutiny potrubí a řetězu s unašeči. Následně lze určit tzv. objemovou účinnost η_V zahrnující vliv objemu řetězu s unašeči.

$$\eta_V = \frac{V_{tr} - V_t}{V_{tr}} = [-] \quad (6)$$

Kde:

$$\begin{aligned} V_{tr} &= [m^3] && \text{objem dutiny jednoho metru dopravního potrubí} \\ V_t &= [m^3] && \text{objem jednoho metru řetězu s unašeči} \end{aligned}$$

Za použití substituce tíhy jednoho metru partikulárního materiálu v potrubí:

$$q_m = \rho \cdot g \cdot S_{tr} \cdot \eta_V \cdot \eta_F = [N \cdot m^{-1}] \quad (7)$$

Lze následně třecí sílu mezi partikulárním materiálem a potrubím zapsat vztahem:

$$F_{hm} = l_y \cdot q \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a\right) \cdot \mu = [N] \quad (8)$$

Kde:

$$\mu = [-] \quad \text{součinitel tření mezi partikulárním materiálem a potrubím}$$

2.2 ODPOR PROTI POHYBU VE VERTIKÁLNÍ ČÁSTI

Odpor proti pohybu ve vertikální části dopravní trasy se skládá rovněž ze dvou složek. Síly potřebné ke zdvihání řetězu s unašeči a síly potřebné ke zdvihání partikulárního materiálu včetně jeho tření o stěny potrubí.

$$F_v = F_{vt} + F_{vm} = [N] \quad (9)$$

Kde:

$$\begin{aligned} F_{vt} &= [N] && \text{síla potřebná ke zdvihání řetězu s unašeči} \\ F_{vm} &= [N] && \text{síla potřebná ke zdvihání mat. včetně jeho tření o stěny potrubí} \end{aligned}$$

Sílu potřebnou ke zdvihání tažného členu lze snadno vypočítat z pomoci dopravní výšky a hmotnosti jednoho metru řetězu s unašeči.

$$F_{vt} = l_z \cdot q_t = [N] \quad (10)$$

Kde:

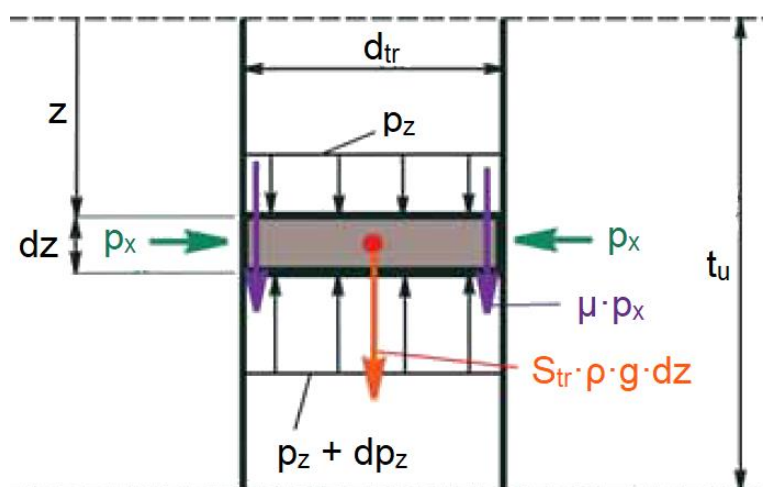
$$l_z = [m] \quad \text{délka vertikální části}$$

Třecí síla ve vertikální části dopravní trasy je vyvolána interaktivním napětím partikulárního materiálu na stěny potrubí, pro které je využito Janssenovy teorie. Avšak na rozdíl od Janssenovy teorie interaktivního napětí na stěnu síla, zde třecí síla působí ve směru dolů [1]. Z rovnováhy elementární vrstvy materiálu s tloušťkou d_z v hloubce z při pohybu vzhůru platí:

$$S_{tr} \cdot p_z - S_{tr} \cdot (p_z + dp_z) + S_{tr} \cdot \rho \cdot g \cdot dz + \mu \cdot p_x \cdot O \cdot dz = 0 \quad (11)$$

Kde:

$O = [m]$	obvod potrubí
$d_z = [m]$	výška elementární vrstvy materiálu
$z = [m]$	hloubka elementární vrstvy materiálu

Obr. 11 Rovnováha elementární vrstvy materiálu [9], upraveno

Jednoduchou úpravou a použitím substituce $p_x = p_z \cdot \lambda_a$ dostaneme rovnici:

$$S_{tr} \cdot dp_z = S_{tr} \cdot \rho \cdot g \cdot dz + \mu \cdot p_z \cdot \lambda_a \cdot O \cdot dz \quad (12)$$

Vydělením rovnice hodnotou $(\mu \cdot \lambda_a \cdot O)$ a zavedením substituce $c = \frac{S_{tr}}{\mu \cdot \lambda_a \cdot O}$ dostaneme:

$$c \cdot dp_z = c \cdot \rho \cdot g \cdot dz + p_z \cdot dz \quad (13)$$

Odtud vytknutím dz a úpravou pro integraci:

$$dz = \frac{c \cdot dp_z}{c \cdot \rho \cdot g + p_z} \quad (14)$$

Pro vyřešení integrálu je zavedena substituce $u = c \cdot \rho \cdot g + p_z \Rightarrow d_u = dp_z$

Následně je integrál ve tvaru:

$$\int_0^z dz = c \cdot \int_{u_0}^{u_z} \frac{du}{u} \quad (15)$$

Kde okrajové podmínky jsou pro:

$$z = 0 \text{ je } p_z = 0, \quad u_0 = c \cdot \rho \cdot g \quad (16)$$

$$z = z \text{ je } p_z = p_z, \quad u_z = c \cdot \rho \cdot g + p_z \quad (17)$$

Po integraci, dosazení za integrační substituce a úpravě dostaneme rovnici:

$$z = c \cdot \ln \frac{c \cdot \rho \cdot g + p_z}{c \cdot \rho \cdot g} \quad (18)$$

Úpravou a dalším dosazením substituce lze vyjádřit vertikální interaktivní napětí:

$$p_z = \frac{S_{tr} \cdot \rho \cdot g}{\mu \cdot \lambda_a \cdot O} \cdot \left(e^{\frac{\mu \cdot \lambda_a \cdot O}{S_{tr}} \cdot z} - 1 \right) = [MPa] \quad (19)$$

Kde:

$$e = [-] \quad \text{Eulerovo číslo}$$

A také horizontální interaktivní napětí:

$$p_x = p_z \cdot \lambda_a = \frac{S_{tr} \cdot \rho \cdot g}{\mu \cdot O} \cdot \left(e^{\frac{\mu \cdot \lambda_a \cdot O}{S_{tr}} \cdot z} - 1 \right) = [MPa] \quad (20)$$

Interaktivní napětí roste s výškou sloupce partikulárního materiálu z exponenciálně. To znamená, že po překonání určité výšky sloupce, tření vyvolané interaktivním napětím na boční stěnu potrubí, znemožní dopravu materiálu.

Pro stanovení síly odporu proti pohybu, je celkový sloupec partikulárního materiálu rozdělen unašeči na jednotlivé úseky, jejichž rozteč je t_u . Výšku sloupce materiálu mezi unašeči, ovlivněnou součinitelem nedostatečného plnění a součinitelem zahrnující zmenšení objemu dutiny potrubí řetězem s unašeči, lze zapsat:

$$z = t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F = [m] \quad (21)$$

Kde:

$$t_u = [m] \quad \text{rozteč unašečů}$$

Odpor proti pohybu materiálu v jednom úseku mezi unašeči lze pak zapsat rovnicí:

$$F_{v1} = p_z \cdot S_{tr} = \frac{d_{tr}^3 \cdot \pi \cdot \rho \cdot g}{16 \cdot \mu \cdot \lambda_a} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot \mu \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \cdot t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F} - 1 \right) = [N] \quad (22)$$

Odpor proti pohybu materiálu ve vertikální části dopravní trasy je pak dán vztahem:

$$F_v = \frac{l_z}{t_u} \cdot F_{v1} = [N] \quad (23)$$

Kde:

$$l_z = [m] \quad \text{výška vertikální části dopravní trasy}$$

Použitím substituce tíhy jednoho metru partikulárního materiálu v potrubí q_m lze rovnici zapsat do finální podoby:

$$F_v = l_z \cdot q_m \cdot \frac{d_{tr}}{4 \cdot t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \mu \cdot \lambda_a} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot \mu \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \cdot t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F} - 1 \right) = [N] \quad (24)$$

2.3 ODPOR PROTI POHYBU V ŠIKMÉ ČÁSTI

Pro stanovení odporu proti pohybu v šikmé části dopravníku je využito superpozice s použitím rovnic horizontálního a vertikálního odporu proti pohybu. Se známým úhlem stoupání šikmé části δ je pak dán rovnicí:

$$F_s = F_h \cdot \cos \delta + F_v \cdot \sin \delta = [N] \quad (25)$$

2.4 ODPOR PROTI POHYBU V OHYBU POTRUBÍ

Analytický rozbor odporů proti pohybu v ohybech potrubí platí pro ohyby s velkým poloměrem. Jelikož odpor proti pohybu se zmenšujícím se poloměrem velmi rychle roste. Ke změně směru dopravy je využíváno nejčastěji ohybu potrubí s poloměrem větším než jeden metr.

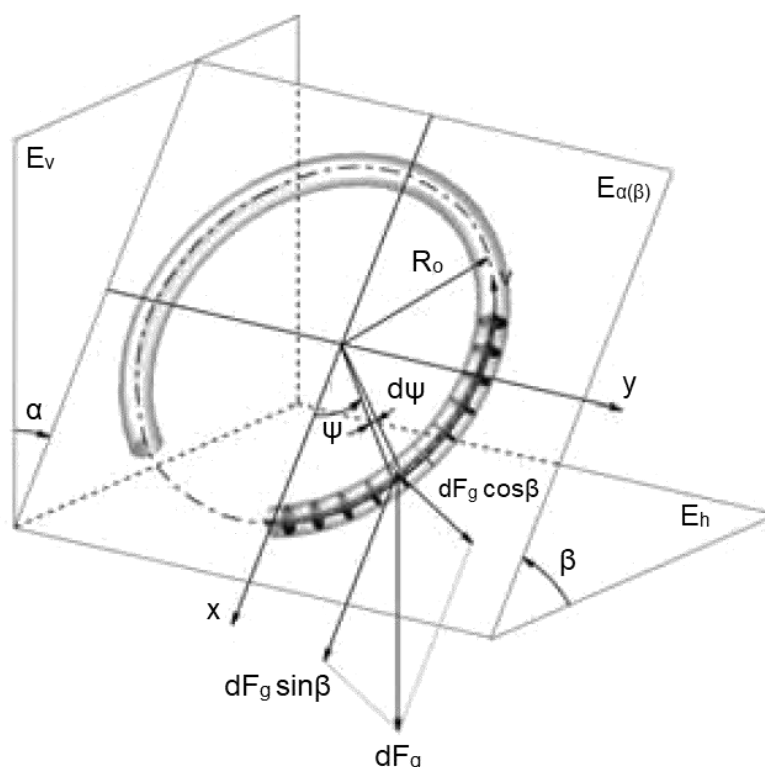
Celkový odpor proti pohybu v ohybu potrubí je stanoven rozdílem tažné síly řetězu působící na konci a tažné síly řetězu působící na začátku ohybu, která jej značně ovlivňuje.

Na základě vláknového tření, pro které platí tzv. Euler-Eytelweinova rovnice, je pro výpočet odporu proti pohybu způsobeného třením unašečů a partikulárního materiálu o stěnu potrubí použit teoretický model dle [9] s následujícími předpoklady:

- Rozteč unašečů dopravního řetězu se blíží k nule.
- Unašeče mají nekonečné poloměry.

- Mezi unašeči a stěnou potrubí dochází k liniovému dotyku. Osa potrubí je uvažována jako pevná podpora řetězu s unašeči, který je nahrazen hmotnou křivkou pohybující se podél této osy.
- Třecí síly vyvolané partikulárním materiálem působí na osu řetězu.

Se známou hodnotou tažné síly v řetězu na začátku ohybu $F_{T(\psi_0)}$ umožňuje rovnovážná analýza nakloněného elementárního prvku v ohybu výpočet tažné síly na konci ohybu $F_{T(\psi)}$ pro jakýkoli úhel ohybu ψ v libovolném úhlu sklonu α respektive β viz Obr. 12 a Obr. 14.

Obr. 12 Model pro analýzu odporů v ohybu [9], upraveno

Gravitační síla elementárního prvku řetězu s unašeči je dána vztahem:

$$dF_g = q_t \cdot R_o \cdot d\psi = [N] \quad (26)$$

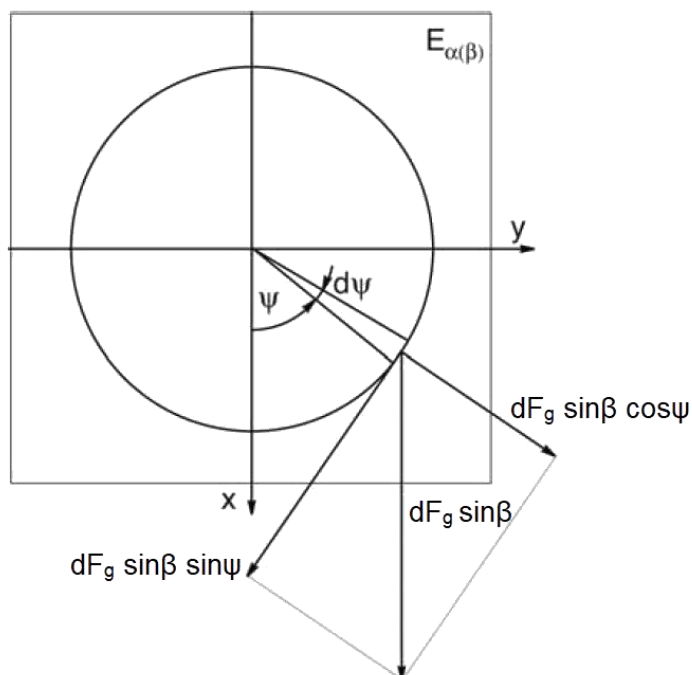
Kde:

$$R_o = [m]$$

poloměr ohybu oblouku potrubí

$$d\psi = [^\circ]$$

úhlová velikost elementárního prvku

Obr. 13 Složky gravitační síly v rovině $E_{\alpha(\beta)}$ [9], upraveno

Rovnovážná analýza elementárního prvku v ohybu je provedena odděleně v radiálním a tangenciálním směru.

Rovnovážná analýza v radiálním směru.

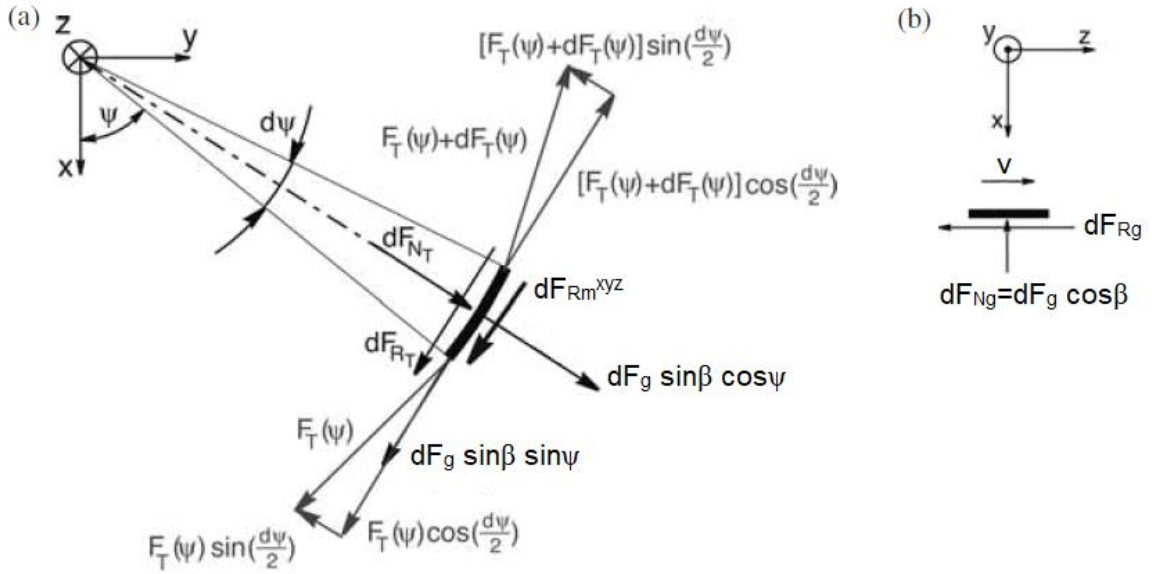
$$dF_{N_T} + dF_g \cdot \sin \beta \cdot \cos \psi - dF_T(\psi) \cdot \sin \frac{d\psi}{2} - (F_T(\psi) + dF_T(\psi)) \cdot \sin \frac{d\psi}{2} = 0 \quad (27)$$

Rovnovážná analýza v tangenciálním směru.

$$F_T(\psi) \cdot \cos \frac{d\psi}{2} - (F_T(\psi) + dF_T(\psi)) \cdot \cos \frac{d\psi}{2} + dF_{R_T} + dF_{R_g} + dF_{R_m}^{xyz} + dF_g \cdot \sin \beta \cdot \sin \psi = 0 \quad (28)$$

Vzhledem k velmi malé velikosti středového úhlu $d\psi$ elementárního prvku, lze použít následující předpoklady [9]:

$$\cos \frac{d\psi}{2} \approx 1; \quad \sin \frac{d\psi}{2} \approx \frac{d\psi}{2}; \quad dF_T(\psi) \cdot \frac{d\psi}{2} \approx 0 \quad (29)$$

Obr. 14 Rovnovážná analýza elementárního prvku v ohybu [9], upraveno
 (a) pohled na rovinu $E_{\alpha(\beta)}$ (b) pohled na rovinu kolmou s rovinu $E_{\alpha(\beta)}$

Třecí síla dF_{R_T} je způsobena normálovou složkou tažné síly řetězu dF_T a třecí síla dF_{R_g} gravitační silou řetězu s unašeči. Za předpokladu Coulombova tření je radiální složka gravitační síly dF_{R_g} působící na elementární prvek dána vztahem [9]:

$$dF_{R_g} = \mu_u \cdot dF_{N_g} = \mu_u \cdot dF_g \cdot \cos \beta = [N] \quad (30)$$

Z rovnovážné analýzy (27) a předpokladů (29), lze vyjádřit radiální složku třecí síly dF_{R_T} působící na elementární prvek jako:

$$dF_{R_T} = \mu_u \cdot dF_{N_T} = \mu_u \cdot (F_T(\psi)d\psi + F_g \cdot \sin \beta \cdot \cos \psi) = [N] \quad (31)$$

Vzhledem k obtížnost analytického popisu třecí síly $dF_{R_m}^{xyz}$ způsobené partikulárním materiálem, je rozdělena na dvě složky působící v horizontální rovině a jednu ve svislé rovině. Toto rozložení umožňuje použití rovnic pro výpočet odporu v horizontální (8) a vertikální části (24). Následně lze třecí sílu $dF_{R_m}^{xyz}$ zapsat rovnicí:

$$dF_{R_m}^{xyz} = dF_{R_m}^x + dF_{R_m}^y + dF_{R_m}^z = [N] \quad (32)$$

Kde:

$$dF_{R_m}^x = \frac{R_0 \cdot d\psi \cdot \sin \psi \cdot \sin \beta \cdot q \cdot d_{tr}}{4 \cdot t_u \cdot \mu \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \lambda_a} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot \mu \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \cdot t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F} - 1 \right) = [N] \quad (33)$$

$$dF_{R_m}^y = R_0 \cdot d\psi \cdot \cos \psi \cdot q \cdot \mu \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a \right) = [N] \quad (34)$$

$$dF_{R_m}^z = R_o \cdot d\psi \cdot \sin \psi \cdot \cos \beta \cdot q \cdot \mu \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a\right) = [N] \quad (35)$$

Použitím rovnic (27) – (35) a záměně úhlu β za doplňkový úhel α lze vyjádřit hledanou diferenciální rovnicí [9]:

$$\frac{dF_T(\psi)}{d\psi} = \mu \cdot F_T(\psi) = A \cdot \sin \psi + B \cdot \cos \psi + C = [N] \quad (36)$$

Kde pro dopravní sekci platí:

$$A = \frac{R_o \cdot \cos \alpha \cdot q \cdot d_{tr}}{t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \lambda_a} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot \mu \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \cdot t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F} - 1 \right) \cdot \left(\frac{1}{4 \cdot \mu} + \frac{s_u \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \right) + \quad (37)$$

$$R_o \cdot \sin \alpha \cdot q \cdot \mu \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a\right) + R_o \cdot q_t \cdot \cos \alpha = [N]$$

$$B = R_o \cdot q \cdot \mu \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a\right) + R_o \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \cos \alpha = [N] \quad (38)$$

$$C = R_o \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \sin \alpha = [N] \quad (39)$$

Tuto lineární nehomogenní diferenciální rovnici lze vyřešit variací konstant. Řešením rovnice dostaneme vztah pro výpočet tažné síly řetězu na konci ohybu [9].

$$F_T(\psi) = e^{\mu_u \cdot (\psi - \psi_0)} \cdot \left[F_T(\psi_0) + \frac{A \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi_0 + \cos \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B \cdot (\mu_u \cdot \cos \psi_0 - \sin \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C}{\mu_u} \right] - \frac{A \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi + \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B \cdot (\sin \psi - \mu_u \cdot \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C}{\mu_u} = [N] \quad (40)$$

V ohybech potrubí vratné sekce jsou třecí síly způsobené partikulárním materiálem nulové. V takovém případě pro rovnici (40) platí následující parametry:

$$A_v = R_o \cdot q_t \cdot \cos \alpha \quad (41)$$

$$B_v = -R_o \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \cos \alpha = [N] \quad (42)$$

$$C_v = R_o \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \sin \alpha = [N] \quad (43)$$

3 KONSTRUKČNÍ NÁVRH VARIANTY I

Dle zadání je pro dopravu zvolen potrubní řetězový dopravník. Výhodou tohoto typu jsou jeho malé zástavbové rozměry, těsnost dopravní tratě a jednoduchá konstrukce skládající se z poháněcí stanice, vratné a současně napínací stanice a potrubí v němž koluje nekonečný řetěz s unášeči.

První varianta dopravníku je určena pro dopravu pšenice z místa násypky, horizontálně – konkávní dopravní tratí do výsypky, která je součástí poháněcí stanice.

ZADANÉ PARAMETRY

Dopravní výška:	$H = 12 \text{ m}$
Dopravní vzdálenost:	$L = 30 \text{ m}$
Výkonnost:	$Q = 10\,000 \text{ kg} \cdot \text{hod}^{-1}$

3.1 KAPACITNÍ VÝPOČET

Pro kapacitní výpočet volím tyto hodnoty:

Dopravní rychlost:	$v = 0,3 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$
Objemová hmotnost pšenice dle [8]:	$\rho_p = 800 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$
Úhel vnitřního tření pšenice [4]:	$\varphi_{ep} = 25^\circ$
Součinitel tření pšenice – ocel [8]:	$\mu_p = 0,33 [-]$
Součinitel nedostatečného plnění:	$\eta_F = 0,8 [-]$

Součinitel sypanosti

$$\lambda_a = \tan^2 \left(\frac{\pi}{4} - \frac{\varphi_{ep}}{2} \right) = \tan^2 \left(\frac{\pi}{4} - \frac{25}{2} \right) = 0,41 [-] \quad (44)$$

NÁVRH DOPRAVNÍHO POTRUBÍ A TAŽNÉHO ČLENU

Dopravní trať tvoří bezešvé trubky z nerezové oceli dle normy DIN 2462/1,4301. Nerezová ocel je zvolena z hlediska přepravy potravin. Rozměry potrubí dle katalogu výrobce ARMAT, spol. [7] jsou vypsány níže.

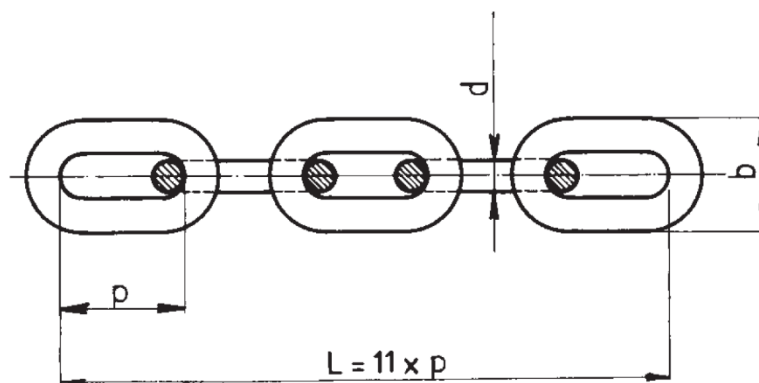
Rozměry dopravního potrubí dle výrobce [7]:

Vnější průměr:	$D_{tr} = 168,28 \text{ mm}$
Síla stěny:	$s_{tr} = 7,11 \text{ mm}$
Vnitřní průměr:	$d_{tr} = 154,06 \text{ mm}$

Objem jednoho metru dutiny dopravního potrubí

$$V_{tr} = \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot 1 = \frac{\pi \cdot 0,15406^2}{4} \cdot 1 = 0,018641 \text{ m}^3 \quad (45)$$

Tažným členem je nekonečný kalibrovaný článkový řetěz 16x80 dle DIN 762 T3 s plastovými unašeči viz níže. Pro stanovení objemu jednoho metru řetězu byl použit program Inventor 2017.

Obr. 15 Schéma článkového řetězu [13]

Parametry článkového řetězu dle katalogu výrobce [13]:

Tloušťka drátu:	$d_{\check{r}} = 16 \text{ mm}$
Rozteč článku:	$p_{\check{r}} = 80 \text{ mm}$
Vnější šířka článku:	$b_{\check{r}} = 57,6 \text{ mm}$
Objem jednoho metru řetězu:	$V_{\check{r}} = 0,00060 \text{ m}^3$
Hmotnost jednoho metru řetězu:	$m_{\check{r}} = 4,7 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-1}$
Dovolené zatížení:	$F_{\check{r}dov} = 25 \text{ kN}$

Tíha jednoho metru řetězu

$$q_{\check{r}} = m_{\check{r}} \cdot g = 4,7 \cdot 9,81 = 46 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (46)$$

Kruhové unašeče tažného členu jsou vyrobeny z plastu TECHTRON HPV PPS odolného proti opotřebení a nízkým koeficientem tření. Materiálové vlastnosti viz katalogové listy výrobce [17], [18].

Parametry unašečů tažného členu:

Objemová hmotnost:	$\rho_u = 1430 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$
Součinitel tření unašeč – ocel:	$\mu_u = 0,3 [-]$
Průměr unašeče:	$d_u = 150 \text{ mm}$

Šířka unašeče: $s_u = 20 \text{ mm}$
 Rozteč unašečů: $t_u = 160 \text{ mm}$

Objem unašečů na jednom metru

$$V_u = \frac{\pi \cdot d_u^2}{4} \cdot s_u \cdot \frac{1}{t_u} = \frac{\pi \cdot 0,15^2}{4} \cdot 0,02 \cdot \frac{1}{0,16} = 0,00221 \text{ m}^3 \quad (47)$$

Hmotnost jednoho unašeče

$$m_u = \rho_u \cdot \frac{\pi \cdot d_u^2}{4} \cdot s = \frac{\pi \cdot 0,15^2}{4} \cdot 0,02 = 0,51 \text{ kg} \quad (48)$$

Tíha jednoho metru řetězu s unašeči

$$q_t = q_f + m_u \cdot \frac{1}{t_u} \cdot g = 46 + 0,51 \cdot \frac{1}{0,16} \cdot 9,81 = 77 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (49)$$

Objemová účinnost dopravního potrubí s tažným členem

$$\eta_V = \frac{V_{tr} - (V_f + V_u)}{V_{tr}} = \frac{0,018641 - (0,0006 + 0,00221)}{0,018641} = 0,85 [-] \quad (50)$$

Tíha materiálu v jednom metru dopravního potrubí

$$q_p = \eta_F \cdot \eta_V \cdot \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot \rho_p \cdot g = 0,8 \cdot 0,85 \cdot \frac{\pi \cdot 0,15406^2}{4} \cdot 800 \cdot 9,81 = 99 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (51)$$

Dopravní výkonnost

$$Q_m = \eta_F \cdot \eta_V \cdot \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot v \cdot \rho_p = 0,8 \cdot 0,85 \cdot \frac{\pi \cdot 0,15406^2}{4} \cdot 0,3 \cdot 800 \quad (52)$$

$$Q_m = 10\,948 \text{ kg} \cdot \text{hod}^{-1}$$

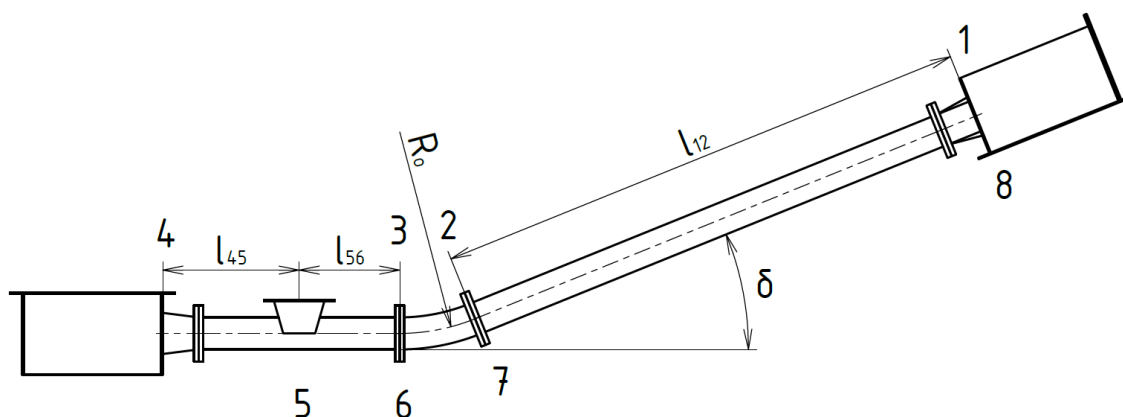
Podmínka minimální dopravní výkonnosti $Q \leq Q_m$ je splněna.

3.2 VÝPOČET ODPORU PROTI POHYBU A OBVODOVÉ SÍLY NA HNACÍ ŘETĚZCE

Cílem výpočtu je stanovení parametrů potřebných k návrhu pohonu a pro pevnostní analýzu.

ROZMĚRY ÚSEKŮ

Na obrázku níže je zobrazeno schéma dopravníku s vyznačenými úseky a rozměry.

Obr. 16 Schéma úseků dopravníku I

$$l_{12} = 33,186 \text{ m}$$

$$l_{34} = 1,186 \text{ m}$$

$$l_{45} = 0,578 \text{ m}$$

$$l_{56} = 0,608 \text{ m}$$

$$l_{78} = l_{12} = 33,186 \text{ m}$$

$$R_o = 1 \text{ m}$$

$$\delta = 22^\circ$$

ÚSEK 1 – 2**Tah v bodě 1**

Minimální obvodovou sílu, pro vymezení vůlí řetězů, v místě sbíhání tažného členu z hnací řetězky volím $T_1 = 1000 \text{ N}$.

Odpor proti pohybu v úseku 1 – 2

$$F_{12} = (l_{12} \cdot \cos \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \cos \delta + (-l_{12} \cdot \sin \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \sin \delta \quad (53)$$

$$F_{12} = (33,186 \cdot \cos 22 \cdot 77 \cdot 0,3) \cdot \cos 22 + (33,186 \cdot \sin 22 \cdot 77 \cdot 0,3) \cdot \sin 22$$

$$F_{12} = 301 \text{ N}$$

Tah v bodě 2

$$T_2 = T_1 + F_{12} = 1000 + 301 = 1301 \text{ N} \quad (54)$$

ÚSEK 2 – 3

Dle Obr. 12 volím úhly: $\psi_0 = 338^\circ$, $\psi = 360^\circ$, $\alpha = 0^\circ$

Tah v bodě 3

$$T_3 = e^{\mu_u \cdot (\psi - \psi_0)} \cdot \left[T_2 + \frac{A_1 \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi_0 + \cos \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B_1 \cdot (\mu_u \cdot \cos \psi_0 - \sin \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C_1}{\mu_u} \right] - \frac{A_1 \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi + \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B_1 \cdot (\sin \psi - \mu_u \cdot \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C_1}{\mu_u} \quad (55)$$

$$T_3 = e^{0,3 \cdot (360 - 338)} \cdot \left[1301 + \frac{-77 \cdot (0,3 \cdot \sin 338 + \cos 338)}{0,3^2 + 1} + \frac{-23 \cdot (0,3 \cdot \cos 338 - \sin 338)}{0,3^2 + 1} + \frac{0}{0,3} \right] - \frac{-77 \cdot (0,3 \cdot \sin 360 + \cos 360)}{0,3^2 + 1} + \frac{-23 \cdot (\sin 360 - 0,3 \cdot \cos 360)}{0,3^2 + 1} + \frac{0}{0,3} = 1456 \text{ N}$$

Kde:

$$A_1 = -R_0 \cdot q_t \cdot \cos \alpha = -1 \cdot 77 \cdot \cos 0 = -77 \text{ N} \quad (56)$$

$$B_1 = -R_0 \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \cos \alpha = -1 \cdot 77 \cdot 0,3 \cdot \cos 0 = -23 \text{ N} \quad (57)$$

$$C_1 = R_0 \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \sin \alpha = 1 \cdot 77 \cdot 0,3 \cdot \sin 0 = 0 \text{ N} \quad (58)$$

Odpor proti pohybu v úseku 2 – 3

$$F_{23} = T_3 - T_2 = 156 \text{ N} \quad (59)$$

ÚSEK 3 – 4**Odpor proti pohybu v úseku 3 – 4**

$$F_{34} = l_{34} \cdot q_t \cdot \mu_u = 1,186 \cdot 77 \cdot 0,3 = 27 \text{ N} \quad (60)$$

Tah v bodě 4

$$T_4 = T_1 + F_{12} + F_{23} + F_{34} = 1000 + 301 + 156 + 27 = 1484 \text{ N} \quad (61)$$

ÚSEK 4 – 5**Odpor proti pohybu v úseku 4 – 5**

$$F_{45} = l_{45} \cdot q_t \cdot \mu_u = 0,578 \cdot 77 \cdot 0,3 = 13 \text{ N} \quad (62)$$

Tah v bodě 5

$$T_5 = T_1 + F_{12} + F_{23} + F_{34} + F_{45} = 1000 + 301 + 156 + 27 + 13 = 1497 \text{ N} \quad (63)$$

ÚSEK 5 – 6**Odpor proti pohybu v úseku 5 – 6**

$$F_{56} = l_{56} \cdot q_t \cdot \mu_u + l_{56} \cdot q_p \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a\right) \cdot \mu_p \quad (64)$$

$$F_{56} = 0,608 \cdot 77 \cdot 0,3 + 0,608 \cdot 99 \cdot \left(1 + \frac{0,8}{0,85} \cdot 0,41\right) \cdot 0,33 = 42 \text{ N}$$

Tah v bodě 6

$$T_6 = T_1 + F_{12} + F_{23} + F_{34} + F_{45} + F_{56} \quad (65)$$

$$T_6 = 1000 + 301 + 156 + 27 + 13 + 42 = 1539 \text{ N}$$

ÚSEK 6 – 7

Dle Obr. 12 volím úhly: $\psi_0 = 0^\circ$, $\psi = 22^\circ$, $\alpha = 0^\circ$

Tah v bodě 7

$$T_7 = e^{\mu_u \cdot (\psi - \psi_0)} \cdot \left[T_6 + \frac{A_2 \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi_0 + \cos \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B_2 \cdot (\mu_u \cdot \cos \psi_0 - \sin \psi_0)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C_2}{\mu_u} \right] - \frac{A_2 \cdot (\mu_u \cdot \sin \psi + \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{B_2 \cdot (\sin \psi - \mu_u \cdot \cos \psi)}{\mu_u^2 + 1} + \frac{C_2}{\mu_u} \quad (66)$$

$$T_7 = e^{0,3 \cdot (22 - 0)} \cdot \left[1539 + \frac{206 \cdot (0,3 \cdot \sin 0 + \cos 0)}{0,3^2 + 1} + \frac{68 \cdot (0,3 \cdot \cos 0 - \sin 0)}{0,3^2 + 1} + \frac{0}{0,3} \right] - \frac{206 \cdot (0,3 \cdot \sin 22 + \cos 22)}{0,3^2 + 1} + \frac{68 \cdot (\sin 22 - 0,3 \cdot \cos 22)}{0,3^2 + 1} + \frac{0}{0,3} = 1456 \text{ N}$$

Kde:

$$A_2 = \frac{R_0 \cdot \cos \alpha \cdot q_p \cdot d_{tr}}{t_u \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \lambda_a} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot \mu_p \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot t_u} - 1 \right) \cdot \left(\frac{1}{4 \cdot \mu_p} + \frac{s_u \cdot \lambda_a}{d_{tr}} \right) +$$
(67)

$$R_0 \cdot \sin 0 \cdot q_p \cdot \mu_p \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a \right) + R \cdot q_t \cdot \cos \alpha$$

$$A_2 = \frac{1 \cdot \cos 0 \cdot 99 \cdot 0,154}{0,16 \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,41} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot 0,33 \cdot 0,41}{0,154} \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,16} - 1 \right) \cdot \left(\frac{1}{4 \cdot 0,33} + \frac{0,02 \cdot 0,41}{0,154} \right) +$$

$$1 \cdot \sin 0 \cdot 99 \cdot 0,33 \cdot \left(1 + \frac{0,8}{0,85} \cdot 0,41 \right) + 1 \cdot 77 \cdot \cos 0 = 206 \text{ N}$$

$$B_2 = R_0 \cdot q_p \cdot \mu_p \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a \right) + R \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \cos \alpha$$
(68)

$$B_2 = 1 \cdot 99 \cdot 0,33 \cdot \left(1 + \frac{0,8}{0,85} \cdot 0,41 \right) + 1 \cdot 77 \cdot 0,3 \cdot \cos 0 = 68 \text{ N}$$

$$C_2 = R_0 \cdot q_t \cdot \mu_u \cdot \sin \alpha = 1 \cdot 77 \cdot 0,3 \cdot \sin 0 = 0 \text{ N}$$
(69)

Odpor proti pohybu v úseku 6 – 7

$$F_{67} = T_7 - T_6 = 231 \text{ N}$$
(70)

ÚSEK 7 – 8

Odpor proti pohybu v úseku 7 – 8

$$F_{78} = \left(l_{78} \cdot \cos \delta \cdot q_t \cdot \mu_u + l_{78} \cdot \cos \delta \cdot q_p \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a \right) \cdot \mu_p \right) \cdot \cos \delta +$$
(71)

$$\left[l_{78} \cdot \sin \delta \cdot q_t + l_{78} \cdot \sin \delta \cdot q_p \cdot \frac{d}{4 \cdot t_u \cdot \mu_p \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \lambda_a} \cdot \right.$$

$$\left. \left(e^{\frac{4 \cdot \mu_p \cdot \lambda_a}{d} \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot t_u} - 1 \right) \right] \cdot \sin \delta$$

$$F_{78} = \left(33,186 \cdot \cos 22 \cdot 77 \cdot 0,3 + 33,186 \cdot \cos 22 \cdot 99 \cdot \left(1 + \frac{0,8}{0,85} \cdot 0,41 \right) \cdot 0,33 \right) \cdot$$

$$\cos 22 + [33,186 \cdot \sin 22 \cdot 77 + 33,186 \cdot \sin 22 \cdot 99 \cdot$$

$$\frac{0,154}{4 \cdot 0,16 \cdot 0,33 \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,41} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot 0,33 \cdot 0,41}{0,154} \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,16} - 1 \right) \cdot \sin 22$$

$$F_{78} = 2875 \text{ N}$$

Tah v bodě 8

$$T_8 = T_1 + F_{12} + F_{23} + F_{34} + F_{45} + F_{56} + F_{67} + F_{78} \quad (72)$$

$$T_8 = 1000 + 301 + 156 + 27 + 13 + 42 + 231 + 2875 = 4644 \text{ N}$$

OBVODOVÁ SÍLA NA HNACÍM ŘETĚZOVÉM KOLE

$$F_1 = T_8 - T_1 = 4644 - 1000 = 3644 \text{ N} \quad (73)$$

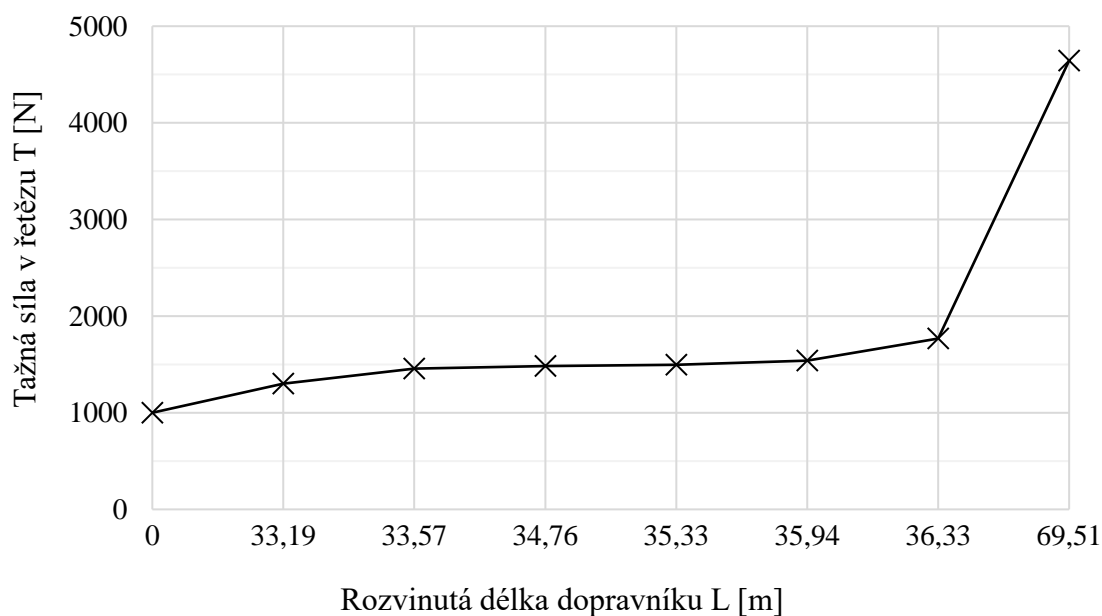
VÝSLEDNICE TAHŮ V ŘETĚZU NA HNACÍM ŘETĚZOVÉM KOLE

$$F_2 = F_1 + T_1 = 3644 + 1000 = 4644 \text{ N} \quad (74)$$

NAPÍNAČÍ SÍLA

Síla, kterou musí vyvinout napínací pružina pro dosažení minimální obvodové síly v místě sbíhání tažného členu z hnací řetězky.

$$F_{nap} = 2 \cdot T_4 = 2 \cdot 1484 = 2968 \text{ N} \quad (75)$$

Obr. 17 Závislost tažných sil na délce dopravníku I

3.3 NÁVRH POHONU

POTŘEBNÝ VÝKON POHONU

$$P = k \cdot \frac{F_1 \cdot v}{\eta_{poh}} = 1,5 \cdot \frac{3644 \cdot 0,3}{0,8} = 2050 \text{ W} \quad (76)$$

Kde:

$$k = 1,5 [-] \quad \text{koeficient bezpečnosti volím}$$

$$\eta_{poh} = 0,8 [-] \quad \text{účinnost pohonu dle výrobce [14]}$$

VÝPOČET POHÁNĚCÍHO OZUBENÉHO KOLA

Výpočet poháněcího ozubeného kola je proveden dle normy ČSN 01 4805 [6].

Průměr roztečné kružnice řetězového kola

$$D_k = \sqrt{\left(\frac{t_{\ddot{r}}}{\sin \frac{90}{z_k}}\right)^2 + \left(\frac{d_{\ddot{r}}}{\cos \frac{90}{z_k}}\right)^2} = \sqrt{\left(\frac{0,080}{\sin \frac{90}{8}}\right)^2 + \left(\frac{0,016}{\cos \frac{90}{8}}\right)^2} = 0,41039 \text{ m} \quad (77)$$

Kde:

$$z_k = 8 [-] \quad \text{Počet zubů řetězového kola volím}$$

POTŘEBNÉ OTÁČKY POHÁNĚCÍHO KOLA

$$n = \frac{v}{\pi \cdot D_k} = \frac{0,3}{\pi \cdot 0,41039} = 0,23 \text{ s}^{-1} = 13,96 \text{ min}^{-1} \quad (78)$$

POTŘEBNÝ KROUTÍCÍ MOMENT POHONU

$$M_k = \frac{P}{2 \cdot \pi \cdot n} = \frac{2050}{2 \cdot \pi \cdot 0,23} = 1419 \text{ Nm} \quad (79)$$

VOLBA POHONU DOPRAVNÍKU

Dle předchozích výpočtů je pro pohon dopravníku zvolen třífázový převodový elektromotor s označením FA97/GDRN100L4BE5 dodávaný firmou SEW-EURODRIVE jako kompaktní jednotka. Tento pohon se skládá z třífázového elektromotoru osazený brzdou a ovládaný měničem frekvence pro plynulý rozjezd. Elektromotor pohání plochou čelní převodovku s dutou výstupní hřídelí pro nasazení na hřídel hnacího řetězového kola a zajištění momentovou vzpěrou. Parametry převodového elektromotoru udávající katalog výrobce SEW-EURODRIVE [14] jsou vypsány níže.

Parametry pohonné jednotky dle katalogu výrobce [14]:

Výkon motoru:	$P_n = 3000 \text{ W}$
Výstupní kroutící moment:	$M_{kv} = 2010 \text{ Nm}$
Jmenovité otáčky motoru:	$n_m = 1456 \text{ min}^{-1}$
Výstupní otáčky:	$n_v = 14 \text{ min}^{-1}$
Celkový převodový poměr:	$i = 102,16 [-]$
Účinnost pohonu:	$\eta_{poh} = 0,8 [-]$
Průměr výstupní duté hřídele:	$d_v = 0,07 \text{ m}$
Brzdný moment:	$M_b = 55 \text{ Nm}$
Hmotnost pohonné jednotky:	$m_m = 221 \text{ kg}$

Výpočet skutečné dopravní rychlosti

$$v_s = \pi \cdot D_k \cdot n_v = \pi \cdot 0,41039 \cdot \frac{14}{60} = 0,3 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1} \quad (80)$$

3.4 PEVNOSTNÍ VÝPOČTY

V této kapitole jsou uvedeny pevnostní výpočty zvolených částí dopravníku.

3.4.1 KONTROLA TAŽNÉHO ŘETĚZU

Maximální tahová síla se nachází v místě nabíhání řetězu na hnací řetězové kolo. Tato hodnota musí splňovat následující podmínku bezpečnosti stanovenou výrobcem řetězu.

$$F_{rmax} = T_8 \cdot k_b = 4644 \cdot 4 = 18\,576 \text{ N} \quad (81)$$

$$F_{rmax} \leq F_{rdov}$$

$$18\,576 \text{ N} < 25\,000 \text{ N}$$

Podmínka splněna

Kde:

$$k_b = 4 [-] \quad \text{koeficient bezpečnosti}$$

V případě zaseknutí řetězu s unašeči je na řetěz vyvinuta síla maximálním kroutícím momentem motoru.

$$F_{\dot{r}max1} = \frac{M_{kv}}{D_k} \cdot k_b = \frac{2010}{0,41039} \cdot 4 = 19\,591\,N \quad (82)$$

$$F_{\dot{r}max1} \leq F_{\dot{r}dov}$$

$$19\,591\,N < 25\,000\,N$$

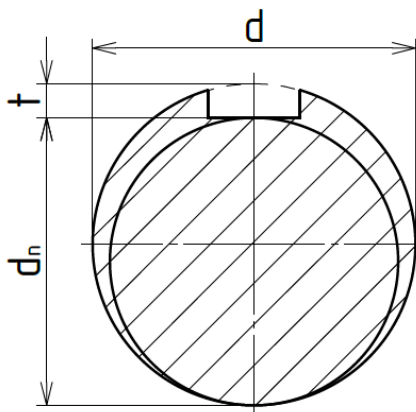
Podmínka splněna

3.4.2 KONTROLA HNACÍ HŘÍDELE

Průměr hnací hřídele je navržen s ohledem na průměr výstupní duté hřídele převodovky. Pro hřídel je zvolen materiál 12 060. Hodnoty dovoleného namáhání jsou voleny dle [2] str. 54.

Dovolené namáhání v krutu pro míjivé napětí:	$\tau_{kD} = 70\,MPa$
Dovolené namáhání v ohybu pro míjivé napětí:	$\sigma_{oD} = 120\,MPa$
Dovolené namáhání v tlaku pro míjivé napětí:	$p_D = 150\,MPa$
Mez únavy v ohybu:	$\sigma_{oC} = 215\,MPa$
Mez únavy v krutu:	$\tau_{kC} = 150\,MPa$

Průměr kruhového průřezu hřídele je ovlivněn hloubkou drážky pro pero viz obrázek níže, proto je nutné nosný průměr přepočítat.

Obr. 18 Průměr ovlivněn perem

$$d_n = d_{h0} - t = 70 - 7,4 = 62,6\,mm \quad (83)$$

Kde:

$d_n = [mm]$	průměr ovlivněn perem
$d_{h0} = [mm]$	průměr hřídele v převodovce
$t = [mm]$	hloubka drážky v hřídeli dle [2] str. 467

KONTROLA NA KRUT V NEJMENŠÍM PRŮŘEZU PRO MAXIMÁLNÍ VÝSTUPNÍ MOMENT POHONU

$$\tau_k = \frac{M_{kv}}{W_k} = \frac{M_{kv}}{\frac{\pi \cdot d_n^3}{16}} = \frac{2010}{\frac{\pi \cdot 0,0626^3}{16}} = 41\,729\,499 \text{ Pa} \cong 41,73 \text{ MPa} \quad (84)$$

$$\tau_k \leq \tau_{kD}$$

$$41,73 \text{ MPa} < 70 \text{ MPa}$$

Podmínka splněna

KONTROLA PERA NA OTLAČENÍ

Výpočty provedeny dle literatury [5] str. 1080.

Výpočet maximální síly působící na pero

$$F_p = \frac{M_{kv}}{\frac{d_{h0}}{2}} = \frac{2010}{\frac{0,07}{2}} = 57\,429 \text{ N} \quad (85)$$

Minimální délka pera z kontroly na otláčení

$$l' = \frac{F_p}{p_D \cdot t_1} = \frac{57\,429}{150 \cdot 4,6} = 83,2 \text{ mm} \quad (86)$$

Kde:

$t_1 = [\text{mm}]$ hloubka drážky v náboji dle [2] str. 467

$l' = [\text{mm}]$ minimální délka boku pera

Jelikož zaoblené konce pera nejsou schopny přenášet plné zatížení, minimální délka pera je stanovena následujícím vztahem.

$$l_{pmin} = l' + b_p = 83,2 + 20 = 103,2 \text{ mm} \quad (87)$$

Kde:

$l_{pmin} = [\text{mm}]$ minimální délka pera

$b_p = [\text{mm}]$ šířka pera dle literatury [2] str. 467

Volím normalizovanou délku pera $l_p = 110 \text{ mm}$ dle literatury [2] str. 467.

Tlak na bok pera

$$p_p = \frac{F_p}{t_1 \cdot (l_p - b)} = \frac{57\,429}{4,6 \cdot (110 - 20)} = 138,71 \text{ MPa} \quad (88)$$

$$p_p \leq p_D$$

$$138,71 \text{ MPa} \leq 150 \text{ MPa}$$

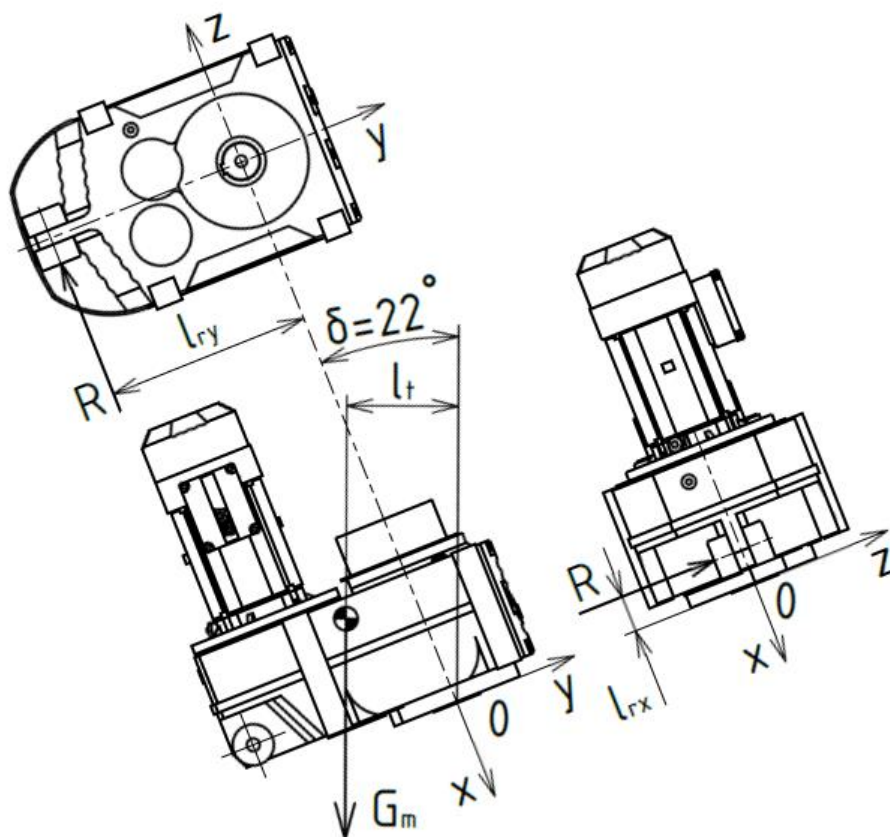
Podmínka splněna

Kromě tahů v řetězu a točivého momentu je hnací hřídel zatížen také tíhou motoru s převodovkou.

TÍHA MOTORU S PŘEVODOVKOU

$$G_m = m_m \cdot g = 221 \cdot 9,81 = 2168 \text{ N} \quad (89)$$

Protože nasazením duté hřídele převodovky je konec hřídele silně vyztužen, počítám s ohybem od bodu 0 viz obrázky níže. Rameno tíhy pohonné jednotky k tomuto bodu je odhadnuto dle katalogu výrobce [14].

Obr. 19 Zatížení od motoru I

MOMENT TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY K BODU 0

$$M_m = G_m \cdot l_t = 2168 \cdot 0,21 = 455 \text{ Nm} \quad (90)$$

Kde:

$$l_t = 0,21 \text{ m} \quad \text{rameno tíhy pohonné jednotky}$$

SLOŽKA TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY KOLMÁ NA OSU HŘÍDELE

$$F_{my} = G_m \cdot \sin \delta = 2168 \cdot \sin 22 = 812 \text{ N} \quad (91)$$

SLOŽKA TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY ROVNOBĚŽNÁ S OSOU HŘÍDELE

$$F_{mx} = G_m \cdot \cos \delta = 2168 \cdot \cos 22 = 2010 \text{ N} \quad (92)$$

Za provozu je hřídel zatížena kroutícím momentem M_k , silou od tahu v řetězu F_2 , zatížením od tíhy motoru a převodovky G_m a od reakce momentové vzpěry R zachycující kroutící moment pohonné jednotky viz Obr. 19.

VELIKOST REAKCE

$$R = \frac{M_k}{l_{ry}} = \frac{1419}{0,395} = 3592 \text{ N} \quad (93)$$

Kde:

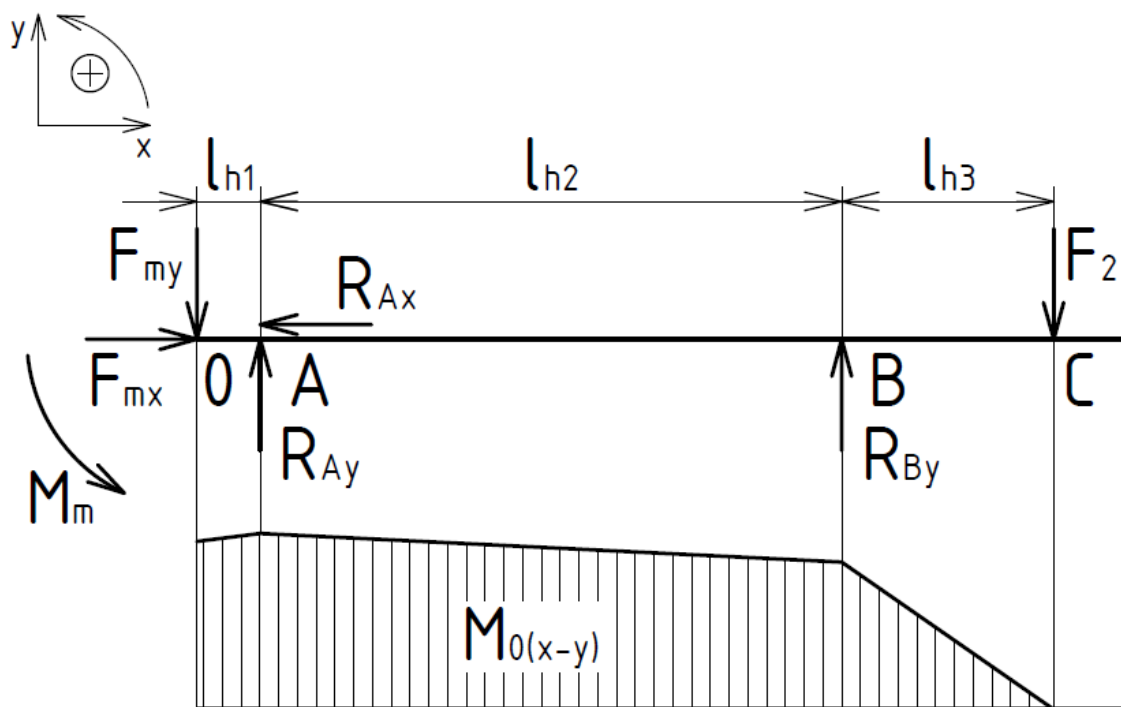
$$l_{ry} = 0,395 \text{ m} \quad \text{rameno reakce dle katalogu výrobce [14]}$$

MOMENT REAKCE K BODU 0

$$M_R = R \cdot l_{rx} = 3592 \cdot 0,07 = 251 \text{ Nm} \quad (94)$$

Kde:

$$l_{rx} = 0,07 \text{ m} \quad \text{rameno reakce dle katalogu výrobce [14]}$$

ŘEŠENÍ REAKCÍ A OHYBOVÝCH MOMENTŮ V ROVINĚ X-Y

Obr. 20 Úplné uvolnění hřídele I v rovině x-y

Podmínky statické rovnováhy

$$\sum F_x = 0 \qquad F_{mx} - R_{Ax} = 0 \qquad (95)$$

$$\sum F_y = 0 \quad -F_{my} + R_{Ay} + R_{By} - F_2 = 0 \qquad (96)$$

$$\sum M_{oA} = 0 \quad M_m + F_{my} \cdot l_{h1} + R_{By} \cdot l_{h2} - F_2 \cdot (l_{h2} + l_{h3}) = 0 \qquad (97)$$

Řešení

$$R_{Ax} = F_{mx} = 2010 \text{ N} \qquad (98)$$

$$R_{By} = \frac{F_2 \cdot (l_{h2} + l_{h3}) - M_m - F_{my} \cdot l_{h1}}{l_{h2}} \qquad (99)$$

$$R_{By} = \frac{4644 \cdot (0,236 + 0,086) - 455 - 812 \cdot 0,026}{0,236} = 4319 \text{ N}$$

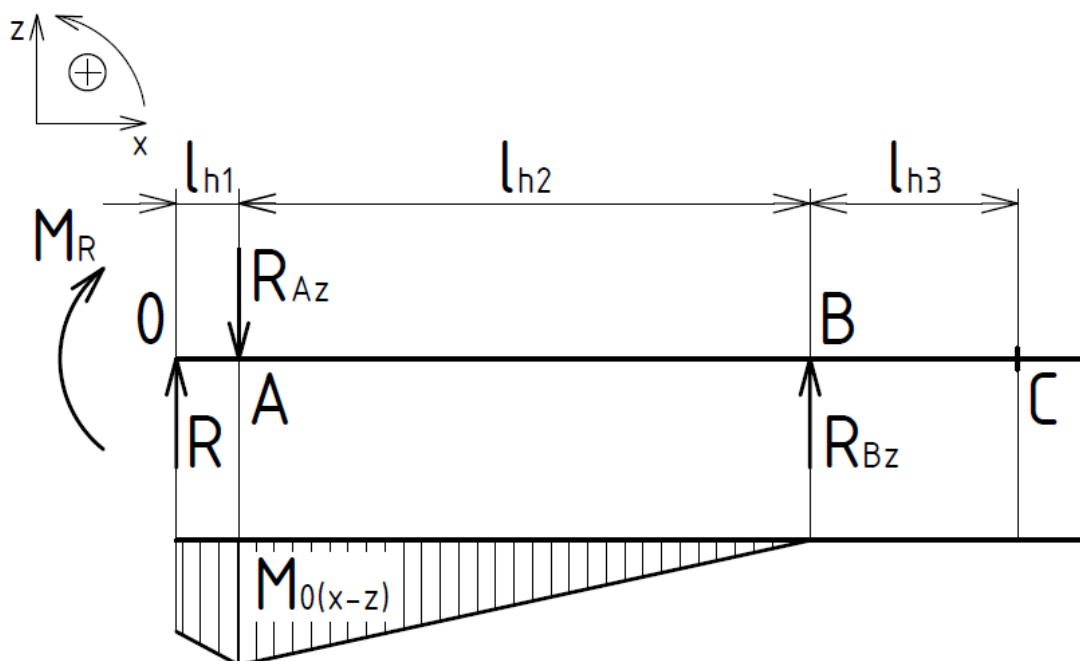
$$R_{Ay} = F_2 - R_{By} + F_{my} = 4644 - 4319 + 812 = 1137 \text{ N} \qquad (100)$$

Stanovení ohybových momentů

$$M_{o0(x-y)} = -M_m = -455 \text{ Nm} \qquad (101)$$

$$M_{oA(x-y)} = -M_m - F_{my} \cdot l_{h1} = -455 - 812 \cdot 0,026 = -476 \text{ Nm} \qquad (102)$$

$$M_{oB(x-y)} = -F_2 \cdot l_{h3} = -4644 \cdot 0,086 = -399 \text{ Nm} \quad (103)$$

ŘEŠENÍ REAKCÍ A OHYBOVÝCH MOMENTŮ V ROVINĚ X-Z

Obr. 21 Úplné uvolnění hřídele I v rovině x-z

Podmínky statické rovnováhy

$$\sum M_{oA} = 0 \quad -M_R - R \cdot l_{h1} + R_{Bz} \cdot l_{h2} = 0 \quad (104)$$

$$\sum M_{oB} = 0 \quad -M_R - R \cdot (l_{h1} + l_{h2}) + R_{Az} \cdot l_{h2} = 0 \quad (105)$$

Řešení

$$R_{Bz} = \frac{M_R + R \cdot l_{h1}}{l_{h2}} = \frac{251 + 3592 \cdot 0,026}{0,236} = 1459 \text{ N} \quad (106)$$

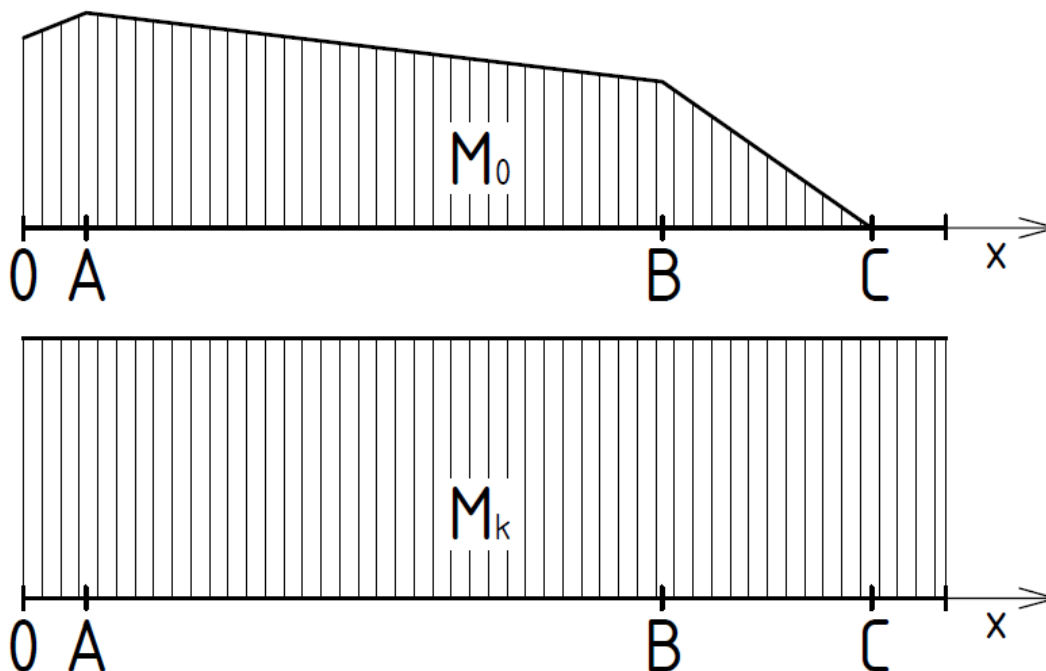
$$R_{Az} = \frac{M_R + R \cdot (l_{h1} + l_{h2})}{l_{h2}} = \frac{251 + 3592 \cdot (0,026 + 0,236)}{0,236} = 5051 \text{ N} \quad (107)$$

Stanovení ohybových momentů

$$M_{o0(x-z)} = M_R = 251 \text{ Nm} \quad (108)$$

$$M_{oA(x-z)} = M_R + R \cdot l_{h1} = 251 + 3592 \cdot 0,026 = 344 \text{ Nm} \quad (109)$$

VÝSLEDNÉ VNITŘNÍ SILOVÉ ÚČINKY

Obr. 22 Výsledné vnitřní silové účinky

VÝSLEDNÉ VELIKOSTI OHYBOVÝCH MOMENTŮ

$$M_{00} = \sqrt{M_{00(x-y)}^2 + M_{00(x-z)}^2} = \sqrt{-455^2 + 251^2} = 519 \text{ Nm} \quad (110)$$

$$M_{0A} = \sqrt{M_{0A(x-y)}^2 + M_{0A(x-z)}^2} = \sqrt{-476^2 + 344^2} = 587 \text{ Nm} \quad (111)$$

$$M_{0B} = 399 \text{ Nm} \quad (112)$$

Kroutící moment je po délce hřídele konstantní $M_k = 1419 \text{ Nm}$

Zatížení osovými silami je při řešení napjatosti zanedbáno.

VÝSLEDNÉ REAKCE V ROVINĚ ROVNOBĚŽNÉ S ROVINOU Y-Z

$$R_A = \sqrt{R_{Ay}^2 + R_{Az}^2} = \sqrt{1137^2 + 5051^2} = 5177 \text{ N} \quad (113)$$

$$R_B = \sqrt{R_{By}^2 + R_{Bz}^2} = \sqrt{4319^2 + 1459^2} = 4559 \text{ N} \quad (114)$$

Početně budou kontrolovány průřezy v místech bodů 0 a A. Na základě tvaru hřídele a průběhu zatěžovacích sil jsou určeny hodnoty napětí v jednotlivých průřezích hřídele.

Vzorce použity pro kontrolní výpočet statického namáhání hřídele

Ohyb

$$\sigma_o = \frac{M_o}{W_o} [MPa] \quad (115)$$

Krut

$$\tau_k = \frac{M_k}{W_k} [MPa] \quad (116)$$

Průřezový modul v ohybu

$$W_o = \frac{\pi \cdot d_i^3}{32} [mm^3] \quad (117)$$

Průřezový modul v krutu

$$W_k = \frac{\pi \cdot d_i^3}{16} [mm^3] \quad (118)$$

Kde:

$$d_i = [mm] - \text{průměr hřídele v jednotlivých průřezech}$$

V místech namáhaných ohybem i krutem, je nutné přepočítat hodnoty na redukované napětí σ_{red} dle pevnostní teorie HMH.

$$\sigma_{red} = \sqrt{\sigma_o^2 + 3 \cdot \tau_k^2} \quad (119)$$

Vypočtené hodnoty namáhání jsou uspořádány do tabulky níže.

Tab. 2 Hodnoty namáhání hřídele I

Průřez	V místě bodu 0	V místě bodu A
Ohyb	$M_{o0} = 519 \text{ Nm}$	$M_{oA} = 587 \text{ Nm}$
	$W_{o0} = 33\,674 \text{ mm}^3$	$W_{oA} = 50\,265 \text{ mm}^3$
	$\sigma_{o0} = 15,41 \text{ MPa}$	$\sigma_{oA} = 11,68 \text{ MPa}$
Krut	$M_{k0} = 1419 \text{ Nm}$	$M_{kA} = 1419 \text{ Nm}$
	$W_{k0} = 67\,348 \text{ mm}^3$	$W_{kA} = 100\,531 \text{ mm}^3$
	$\tau_{k0} = 21,07 \text{ MPa}$	$\tau_{kA} = 14,12 \text{ MPa}$
Redukované napětí	$\sigma_{red0} = 39,61 \text{ MPa}$	$\sigma_{redA} = 27,09 \text{ MPa}$

KONTROLNÍ VÝPOČET STATICKÉHO NAMÁHÁNÍ HŘÍDELE**Statická bezpečnost průřezu v místě bodu 0**

$$k_{s0} = \frac{\sigma_{oD}}{\sigma_{red0}} = \frac{120}{39,61} = 3,03 [-] \quad (120)$$

Statická bezpečnost průřezu v místě bodu A

$$k_{sA} = \frac{\sigma_{oD}}{\sigma_{redA}} = \frac{120}{27,09} = 4,43 [-] \quad (121)$$

Statické bezpečnosti v kontrolovaných průřezích vyhovují.

KONTROLNÍ VÝPOČET ÚNAVOVÉHO NAMÁHÁNÍ HŘÍDELE

Únavová bezpečnost je určena pouze pro průřez s menší statickou bezpečností, tedy průřez v místě bodu 0, pomocí korigované meze únavy vypočtenou Marinovou rovnicí dle literatury [5] str. 345.

Součinitel jakosti povrchu

$$k_a = a_m \cdot R_m^{b_m} = 4,51 \cdot 600^{-0,265} = 0,877 [-] \quad (122)$$

Kde:

$a_m = 4,51 [-]$	součinitel pro úpravu obráběním dle [5] Tab. 7-4
$b_m = -0,265 [-]$	exponent pro úpravu obráběním dle [5] Tab. 7-4
$R_m = 600 \text{ MPa}$	mez pevnosti v tahu oceli 12060 dle [2]

Součinitel velikosti tělesa

$$k_b = 1,51 \cdot d_{h0}^{-0,157} = 1,51 \cdot 70^{-0,157} = 0,775 [-] \quad (123)$$

Kde:

$d_{h0} = 70 \text{ mm}$	průměr hřídele v místě bodu 0

Součinitel vlivu způsobu zatěžování

$$k_c = 0,59 [-] \quad \text{pro kombinaci ohyb + krut dle [5] str. 348}$$

Ostatní součinitele v Marinově rovnici jsou rovny 1.

Korigovaná mez únavy v ohybu dle Marinovi rovnice

$$\sigma'_{oC0} = k_a \cdot k_b \cdot k_c \cdot \sigma_{oC} = 0,877 \cdot 0,775 \cdot 0,59 \cdot 215 = 86,21 \text{ MPa} \quad (124)$$

Únavová bezpečnost pro namáhání v ohybu

$$k_{oC0} = \frac{\sigma'_{oC0}}{\sigma_{o0}} = \frac{86,21}{15,41} = 5,59 [-] \quad (125)$$

Korigovaná mez únavy v krutu dle Marinovi rovnice

$$\tau'_{kC0} = k_a \cdot k_b \cdot k_c \cdot \tau_{kC} = 0,877 \cdot 0,775 \cdot 0,59 \cdot 150 = 60,15 \text{ MPa} \quad (126)$$

Únavová bezpečnost pro namáhání v krutu

$$k_{kC0} = \frac{\tau'_{kC0}}{\tau_{k0}} = \frac{60,15}{21,07} = 2,85 [-] \quad (127)$$

Výsledná bezpečnost pro únavový lom

$$k_{C0} = \frac{k_{oC0} \cdot k_{kC0}}{\sqrt{k_{oC0}^2 + k_{kC0}^2}} = \frac{5,59 \cdot 2,85}{\sqrt{5,59^2 + 2,85^2}} = 2,54 [-] \quad (128)$$

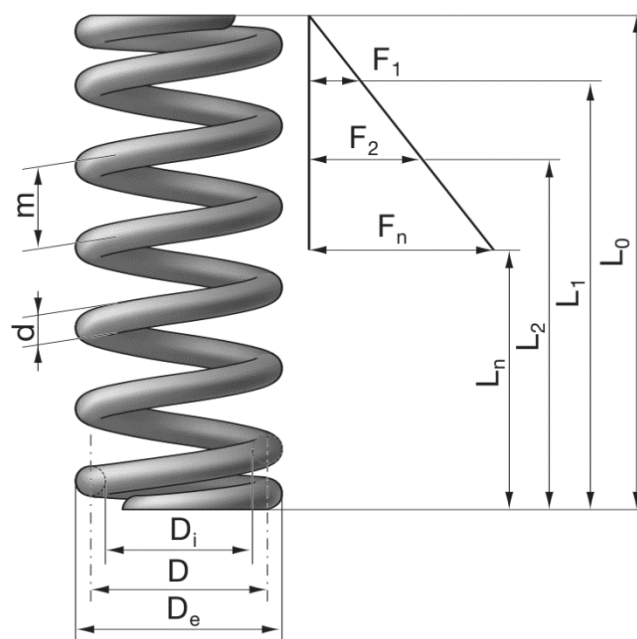
Bezpečnost pro únavový lom vyhovuje.

3.4.3 VÝPOČET TLAČNÉ NAPÍNACÍ PRUŽINY

Pro napínání je zvolena tlačná pružina od firmy Hennlich [11]. Výpočet proveden dle literatury [2] str. 613.

Parametry tlačné pružiny dle katalogu výrobce [11]:

Průměr drátu:	$d_p = 10 \text{ mm}$
Střední průměr pružiny:	$D_p = 50 \text{ mm}$
Délka pružiny ve volném stavu:	$L_{p0} = 165 \text{ mm}$
Délka pružiny v plně zatíženém stavu:	$L_{pn} = 115 \text{ mm}$
Počet činných závitů:	$n_p = 8,5 [-]$
Tuhost pružiny:	$k_p = 96 \text{ N} \cdot \text{mm}^{-1}$
Síla vyvinutá pružinou v plně zatíženém stavu:	$F_{pn} = 4797 \text{ N}$

Obr. 23 Tlačná pružina Hennlich [11]

Potřebné stlačení pružiny k vyvození požadované napínací síly

$$y_p = \frac{F_{nap}}{k_p} = \frac{2968}{96} = 31 \text{ mm} \quad (129)$$

Stlačení pružiny v plně zatíženém stavu

$$y_n = \frac{F_{pn}}{k_p} = \frac{4797}{96} = 50 \text{ mm} \quad (130)$$

Mezní délka při dosednutí závitů

$$L_{pm} = d_p \cdot n_p = 10 \cdot 8,5 = 85 \text{ mm} \quad (131)$$

4 KONSTRUKČNÍ NÁVRH VARIANTY II

Druhá varianta dopravníku je určena pro dopravu odpadního kalu z místa násypky, přímou dopravní tratí do výsypky, která je součástí poháněcí stanice.

4.1 KAPACITNÍ VÝPOČET

Pro kapacitní výpočet volím tyto hodnoty:

Dopravní rychlost:	$v = 0,25 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1}$
Objemová hmotnost odpadního kalu dle [19]:	$\rho_k = 1050 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$
Úhel vnitřního tření odpadního kalu dle [19]:	$\varphi_{ek} = 36^\circ$
Součinitel tření odpadní kal – ocel dle [19]:	$\mu_p = 0,47 [-]$
Součinitel nedostatečného plnění:	$\eta_F = 0,8 [-]$

Součinitel sypanosti

$$\lambda_a = \tan^2 \left(\frac{\pi}{4} - \frac{\varphi_{ek}}{2} \right) = \tan^2 \left(\frac{\pi}{4} - \frac{36}{2} \right) = 0,26 [-] \quad (132)$$

NÁVRH DOPRAVNÍHO POTRUBÍ A TAŽNÉHO ČLENU

Dopravní trať tvoří bezešvé trubky z nerezové oceli dle normy DIN 2462/1,4301. Nerezová ocel je zvolena z hlediska dopravy korozivního materiálu. Rozměry potrubí dle katalogu výrobce ARMAT, spol. [7] jsou vypsány níže.

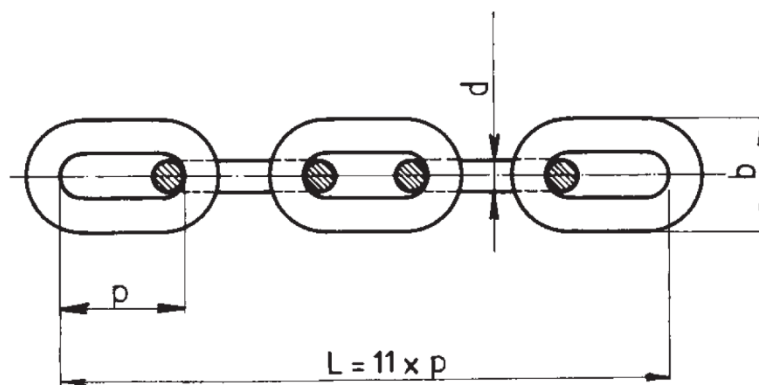
Rozměry dopravního potrubí dle výrobce [7]:

Vnější průměr:	$D_{tr} = 159 \text{ mm}$
Síla stěny:	$s_{tr} = 6,3 \text{ mm}$
Vnitřní průměr:	$d_{tr} = 146,4 \text{ mm}$

Objem jednoho metru dutiny dopravního potrubí

$$V_{tr} = \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot 1 = \frac{\pi \cdot 0,1464^2}{4} \cdot 1 = 0,0168 \text{ m}^3 \quad (133)$$

Tažným členem je nekonečný kalibrovaný článkový řetěz 16x80 dle DIN 762 T3 s plastovými unašeči viz níže. Pro stanovení objemu jednoho metru řetězu byl použit program Inventor 2017.

Obr. 24 Schéma článkového řetězu [13]

Parametry článkového řetězu dle katalogu výrobce [13]:

Tloušťka drátu:	$d_{\dot{r}} = 16 \text{ mm}$
Rozteč článku:	$p_{\dot{r}} = 80 \text{ mm}$
Vnější šířka článku:	$b_{\dot{r}} = 57,6 \text{ mm}$
Objem jednoho metru řetězu:	$V_{\dot{r}} = 0,0006 \text{ m}^3$
Hmotnost jednoho metru řetězu:	$m_{\dot{r}} = 4,7 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-1}$
Dovolené zatížení:	$F_{\dot{r}dov} = 25 \text{ kN}$

Tíha jednoho metru řetězu

$$q_{\dot{r}} = m_{\dot{r}} \cdot g = 4,7 \cdot 9,81 = 46 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (134)$$

Kruhové unašeče tažného členu jsou vyrobeny z plastu TECHTRON HPV PPS odolného proti opotřebení a nízkým koeficientem tření. Materiálové vlastnosti viz katalogové listy [17], [18].

Parametry unašečů tažného členu:

Objemová hmotnost:	$\rho_u = 1430 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$
Součinitel tření unašeč – ocel:	$\mu_u = 0,3 [-]$
Průměr unašeče:	$d_u = 140 \text{ mm}$
Šířka unašeče:	$s_u = 20 \text{ mm}$
Rozteč unašečů:	$t_u = 160 \text{ mm}$

Objem unašečů na jednom metru

$$V_u = \frac{\pi \cdot d_u^2}{4} \cdot s_u \cdot \frac{1}{t_u} = \frac{\pi \cdot 0,14^2}{4} \cdot 0,02 \cdot \frac{1}{0,16} = 0,00192 \text{ m}^3 \quad (135)$$

Hmotnost jednoho unašeče

$$m_u = \rho_u \cdot \frac{\pi \cdot d_u^2}{4} \cdot s_u = \frac{\pi \cdot 0,14^2}{4} \cdot 0,02 = 0,44 \text{ kg} \quad (136)$$

Tíha jednoho metru řetězu s unašeči

$$q_t = q_f + m_u \cdot \frac{1}{t_u} \cdot g = 46 + 0,44 \cdot \frac{1}{0,16} \cdot 9,81 = 73 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (137)$$

Objemová účinnost dopravního potrubí s tažným členem

$$\eta_V = \frac{V_{tr} - (V_f + V_u)}{V_{tr}} = \frac{0,0168 - (0,0006 + 0,00192)}{0,0168} = 0,85 \text{ [-]} \quad (138)$$

Tíha materiálu v jednom metru dopravního potrubí

$$q_k = \eta_F \cdot \eta_V \cdot \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot \rho_p \cdot g = 0,8 \cdot 0,85 \cdot \frac{\pi \cdot 0,1464^2}{4} \cdot 1050 \cdot 9,81 = 118 \text{ N} \cdot \text{m}^{-1} \quad (139)$$

Dopravní výkonnost

$$Q_m = \eta_F \cdot \eta_V \cdot \frac{\pi \cdot d_{tr}^2}{4} \cdot v \cdot \rho_p = 0,8 \cdot 0,85 \cdot \frac{\pi \cdot 0,1464^2}{4} \cdot 0,25 \cdot 1050 \quad (140)$$

$$Q_m = 10\,823 \text{ kg} \cdot \text{hod}^{-1}$$

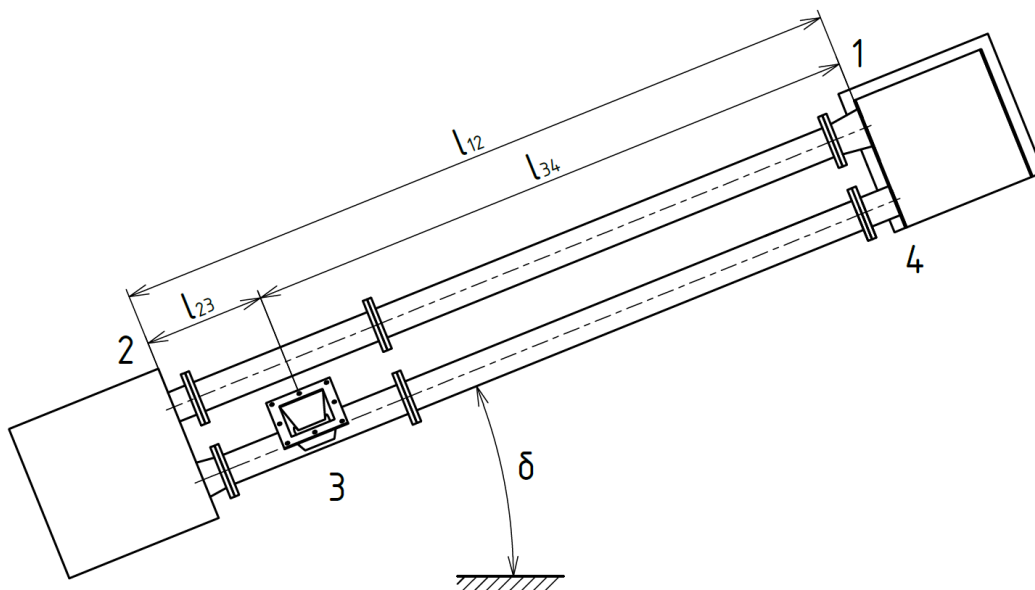
Podmínka minimální dopravní výkonnosti $Q \leq Q_m$ je splněna.

4.2 VÝPOČET ODPORU PROTI POHYBU A OBVODOVÉ SÍLY NA HNACÍ ŘETĚZCE

Cílem výpočtu je stanovení parametrů potřebných k návrhu pohonu a pro pevnostní analýzu.

ROZMĚRY ÚSEKŮ

Na obrázku níže je zobrazeno schéma dopravníku s vyznačenými úseky a rozměry.

Obr. 25 Schéma úseků dopravníku II

$$l_{12} = 34,356 \text{ m}$$

$$\delta = 22^\circ$$

$$l_{23} = 0,678 \text{ m}$$

$$l_{34} = 33,678 \text{ m}$$

ÚSEK 1 – 2**Tah v bodě 1**

Minimální obvodovou sílu, pro vymezení vůlí řetězu, v místě sbíhání tažného členu z hnací řetězky volím $T_1 = 1000 \text{ N}$.

Odpor proti pohybu v úseku 1 – 2

$$F_{12} = (l_{12} \cdot \cos \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \cos \delta + (-l_{12} \cdot \sin \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \sin \delta \quad (141)$$

$$F_{12} = (34,356 \cdot \cos 22 \cdot 73 \cdot 0,3) \cdot \cos 22 + (-34,356 \cdot \sin 22 \cdot 73 \cdot 0,3) \cdot \sin 22$$

$$F_{12} = 295 \text{ N}$$

Tah v bodě 2

$$T_2 = T_1 + F_{12} = 1000 + 295 = 1295 \text{ N} \quad (142)$$

ÚSEK 2 – 3**Odpor proti pohybu v úseku 2 – 3**

$$F_{23} = (l_{23} \cdot \cos \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \cos \delta + (l_{23} \cdot \sin \delta \cdot q_t \cdot \mu_u) \cdot \sin \delta \quad (143)$$

$$F_{12} = (0,678 \cdot \cos 22 \cdot 73 \cdot 0,3) \cdot \cos 22 + (0,678 \cdot \sin 22 \cdot 73 \cdot 0,3) \cdot \sin 22$$

$$F_{12} = 32 \text{ N}$$

Tah v bodě 3

$$T_3 = T_1 + F_{12} + F_{23} = 1000 + 295 + 32 = 1328 \text{ N} \quad (144)$$

ÚSEK 3 – 4**Odpor proti pohybu v úseku 3 – 4**

$$F_{34} = \left(l_{34} \cdot \cos \delta \cdot q_t \cdot \mu_u + l_{34} \cdot \cos \delta \cdot q_k \cdot \left(1 + \frac{\eta_F}{\eta_V} \cdot \lambda_a \right) \cdot \mu_k \right) \cdot \cos \delta + \quad (145)$$

$$\left[l_{34} \cdot \sin \delta \cdot q_t + l_{34} \cdot \sin \delta \cdot q_k \cdot \frac{d_{tr}}{4 \cdot t_u \cdot \mu_k \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot \lambda_a} \cdot \right.$$

$$\left. \left(e^{\frac{4 \cdot \mu_k \cdot \lambda_a \cdot \eta_V \cdot \eta_F \cdot t_u}{d_{tr}}} - 1 \right) \right] \cdot \sin \delta$$

$$F_{34} = \left(33,678 \cdot \cos 22 \cdot 73 \cdot 0,3 + 33,678 \cdot \cos 22 \cdot 118 \cdot \left(1 + \frac{0,8}{0,85} \cdot 0,26 \right) \cdot 0,47 \right) \cdot$$

$$\cos 22 + [33,678 \cdot \sin 22 \cdot 73 + 33,678 \cdot \sin 22 \cdot 118 \cdot$$

$$\frac{0,1464}{4 \cdot 0,16 \cdot 0,47 \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,26} \cdot \left(e^{\frac{4 \cdot 0,47 \cdot 0,26}{0,1464} \cdot 0,85 \cdot 0,8 \cdot 0,16} - 1 \right) \cdot \sin 22$$

$$F_{34} = 3649 \text{ N}$$

Tah v bodě 4

$$T_4 = T_1 + F_{12} + F_{23} + F_{34} = 1000 + 295 + 32 + 3649 = 4976 \text{ N} \quad (146)$$

OBVODOVÁ SÍLA NA HNACÍM ŘETĚZOVÉM KOLE

$$F_1 = T_4 - T_1 = 4976 - 1000 = 3976 \text{ N} \quad (147)$$

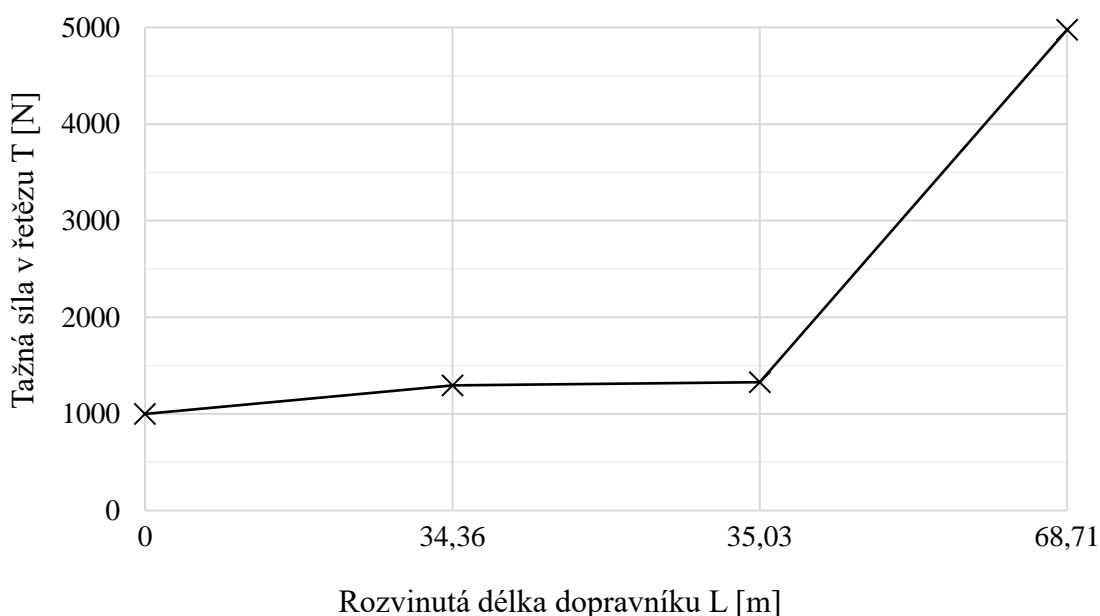
VÝSLEDNICE TAHŮ V ŘETĚZU NA HNACÍM ŘETĚZOVÉM KOLE

$$F_2 = F_1 + T_1 = 3976 + 1000 = 4976 \text{ N} \quad (148)$$

NAPÍNACÍ SÍLA

Síla, kterou musí vyvinout napínací pružina pro dosažení minimální obvodové síly v místě sbíhání tažného členu z hnací řetězky.

$$F_{nap} = 2 \cdot T_2 = 2 \cdot 1295 = 2590 \text{ N} \quad (149)$$

Obr. 26 Závislost tažných sil na délce dopravníku II

4.3 NÁVRH POHONU**POTŘEBNÝ VÝKON POHONU**

$$P = k \cdot \frac{F_1 \cdot v}{\eta_{poh}} = 1,5 \cdot \frac{3976 \cdot 0,25}{0,8} = 1864 \text{ W} \quad (150)$$

Kde:

$$k = 1,5 [-]$$

koeficient bezpečnosti volím

$$\eta_{poh} = 0,8 [-]$$

účinnost pohonu dle výrobce [14]

VÝPOČET POHÁNĚCÍHO OZUBENÉHO KOLA

Výpočet poháněcího ozubeného kola je proveden dle normy ČSN 01 4805 [6].

Průměr roztečné kružnice řetězového kola

$$D_k = \sqrt{\left(\frac{t_{\ddot{r}}}{\sin \frac{90}{z_k}}\right)^2 + \left(\frac{d_{\ddot{r}}}{\cos \frac{90}{z_k}}\right)^2} = \sqrt{\left(\frac{0,080}{\sin \frac{90}{8}}\right)^2 + \left(\frac{0,016}{\cos \frac{90}{8}}\right)^2} = 0,41039 \text{ m} \quad (151)$$

Kde:

$$z_k = 8 [-]$$

Počet zubů řetězového kola volím

POTŘEBNÉ OTÁČKY POHÁNĚCÍHO KOLA

$$n = \frac{v}{\pi \cdot D_k} = \frac{0,25}{\pi \cdot 0,41039} = 0,19 \text{ s}^{-1} = 11,63 \text{ min}^{-1} \quad (152)$$

POTŘEBNÝ KROUTÍCÍ MOMENT POHONU

$$M_k = \frac{P}{2 \cdot \pi \cdot n} = \frac{1864}{2 \cdot \pi \cdot 0,19} = 1561 \text{ Nm} \quad (153)$$

VOLBA POHONU DOPRAVNÍKU

Dle předchozích výpočtů je pro pohon dopravníku zvolen třífázový převodový elektromotor s označením FA97/GDRN112M6BE5 dodávaný firmou SEW-EURODRIVE jako kompaktní jednotka. Tento pohon se skládá z třífázového elektromotoru osazený brzdou a ovládaný měničem frekvence pro plynulý rozjezd. Elektromotor pohání plochou čelní převodovku s dutou výstupní hřídelí pro nasazení na hřídel hnacího řetězového kola a zajištění momentovou vzpěrou. Parametry pohonné jednotky udávající katalog výrobce SEW-EURODRIVE [14] jsou vypsány níže.

Parametry pohonné jednotky dle katalogu výrobce [14]:

Výkon motoru:	$P_n = 2200 \text{ W}$
Výstupní krouticí moment:	$M_{kv} = 1730 \text{ Nm}$
Jmenovité otáčky motoru:	$n_m = 973 \text{ min}^{-1}$
Výstupní otáčky:	$n_v = 12 \text{ min}^{-1}$
Celkový převodový poměr:	$i = 80,31 [-]$
Účinnost pohonu:	$\eta_{poh} = 0,8 [-]$
Průměr výstupní duté hřídele:	$d_v = 0,07 \text{ m}$
Brzdný moment:	$M_b = 55 \text{ Nm}$
Hmotnost pohonné jednotky:	$m_m = 221 \text{ kg}$

Výpočet skutečné dopravní rychlosti

$$v_s = \pi \cdot D_k \cdot n_v = \pi \cdot 0,41039 \cdot \frac{12}{60} = 0,26 \text{ m} \cdot \text{s}^{-1} \quad (154)$$

4.4 PEVNOSTNÍ VÝPOČTY

V této kapitole jsou uvedeny pevnostní výpočty zvolených částí dopravníku.

4.4.1 KONTROLA TAŽNÉHO ŘETĚZU

Maximální tahová síla se nachází v místě nabíhání řetězu na hnací řetězové kolo. Tato hodnota musí splňovat následující podmínku bezpečnosti stanovenou výrobcem řetězu.

$$F_{rmax} = T_4 \cdot k_b = 4976 \cdot 4 = 19\,904 \text{ N} \quad (155)$$

$$F_{rmax} \leq F_{rdov}$$

$$19\,904 \text{ N} < 25\,000 \text{ N}$$

Podmínka splněna

Kde:

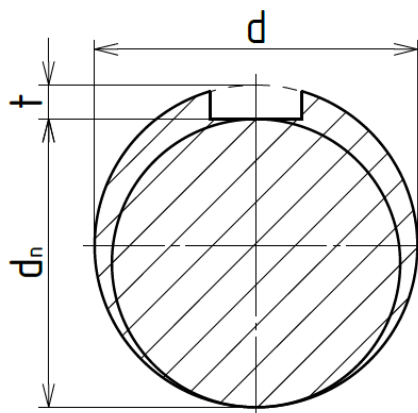
$$k_b = 4 [-] \quad \text{koeficient bezpečnosti}$$

4.4.2 KONTROLA HNACÍ HŘÍDELE

Průměr hnací hřídele je navržen s ohledem na průměr výstupní duté hřídele převodovky. Pro hřídel je zvolen materiál 12 060. Hodnoty dovoleného namáhání jsou voleny dle [2] str. 54.

Dovolené namáhání v krutu pro míjivé napětí:	$\tau_{kD} = 70 \text{ MPa}$
Dovolené namáhání v ohybu pro míjivé napětí:	$\sigma_{oD} = 120 \text{ MPa}$
Dovolené namáhání v tlaku pro míjivé napětí:	$p_D = 150 \text{ MPa}$
Mez únavy v ohybu:	$\sigma_{oC} = 215 \text{ MPa}$
Mez únavy v krutu:	$\tau_{kC} = 150 \text{ MPa}$

Průměr kruhového průřezu hřídele je ovlivněn hloubkou drážky pro pero viz obrázek níže, proto je nutné nosný průměr přepočítat.

Obr. 27 Průměr ovlivněn perem

$$d_n = d_{h0} - t = 70 - 7,4 = 62,6 \text{ mm} \quad (156)$$

Kde:

$$\begin{aligned} d_n &= [\text{mm}] && \text{průměr ovlivněn perem} \\ d_{h0} &= [\text{mm}] && \text{průměr hřídele v převodovce} \\ t &= [\text{mm}] && \text{hloubka drážky v hřídeli dle [2] str. 467} \end{aligned}$$

KONTROLA NA KRUT V NEJMENŠÍM PRŮŘEZU PRO MAXIMÁLNÍ VÝSTUPNÍ MOMENT POHONU

$$\tau_k = \frac{M_{kv}}{W_k} = \frac{M_{kv}}{\frac{\pi \cdot d_n^3}{16}} = \frac{1730}{\frac{\pi \cdot 0,0626^3}{16}} = 35\,916\,434 \text{ Pa} \approx 35,92 \text{ MPa} \quad (157)$$

$$\tau_k \leq \tau_{kD}$$

$$35,92 \text{ MPa} < 70 \text{ MPa}$$

Podmínka splněna

KONTROLA PERA NA OTLAČENÍ

Výpočty provedeny dle literatury [5] str. 1080.

Výpočet maximální síly působící na pero

$$F_p = \frac{M_{kv}}{\frac{d_{h0}}{2}} = \frac{1730}{\frac{0,07}{2}} = 49\,429 \text{ N} \quad (158)$$

Minimální délka pera z kontroly na otláčení

$$l' = \frac{F_p}{p_D \cdot t_1} = \frac{49\,429}{150 \cdot 4,6} = 71,6 \text{ mm} \quad (159)$$

Kde:

$t_1 = [\text{mm}]$ hloubka drážky v náboji dle [2] str. 467

$l' = [\text{mm}]$ minimální délka boku pera

Jelikož zaoblené konce pera nejsou schopny přenášet plné zatížení, minimální délka pera je stanovena následujícím vztahem.

$$l_{pmin} = l' + b_p = 71,6 + 20 = 91,6 \text{ mm} \quad (160)$$

Kde:

$l_{pmin} = [\text{mm}]$ minimální délka pera

$b_p = [\text{mm}]$ šířka pera dle literatury [2] str. 467

Volím normalizovanou délku pera $l_p = 110 \text{ mm}$ dle literatury [2] str. 467.

Tlak na bok pera

$$p_p = \frac{F_p}{t_1 \cdot (l_p - b)} = \frac{49\,429}{4,6 \cdot (110 - 20)} = 119,39 \text{ MPa} \quad (161)$$

$$p_p \leq p_D$$

$$119,39 \text{ MPa} \leq 150 \text{ MPa}$$

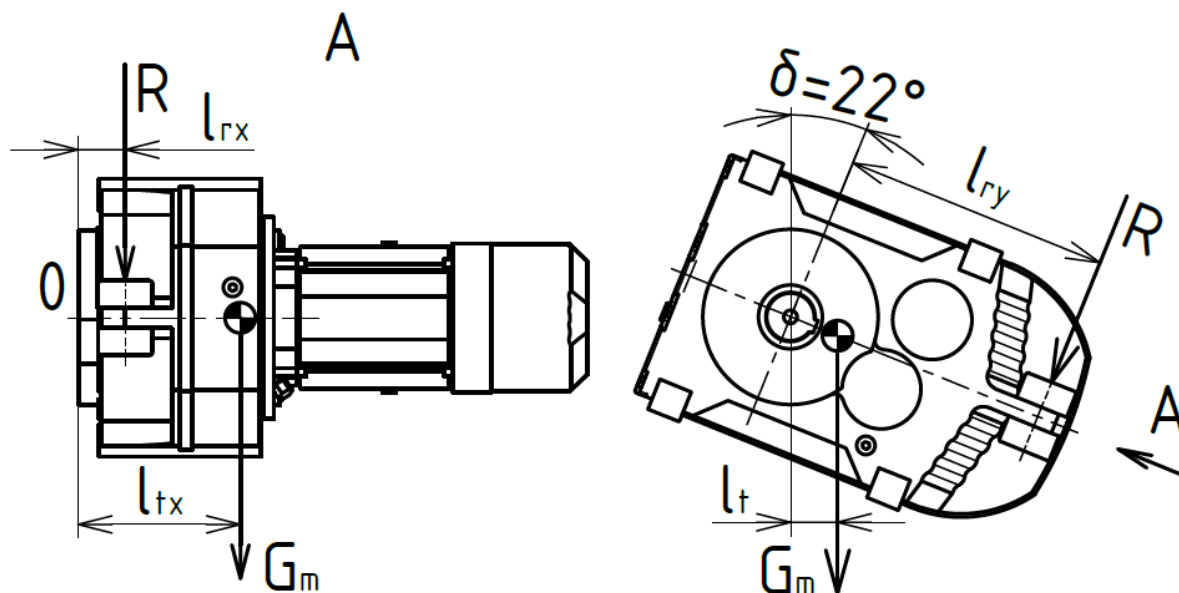
Podmínka splněna

Kromě tahů v řetězu a točivého momentu je hnací hřídel zatížen také tíhou motoru s převodovkou.

TÍHA MOTORU S PŘEVODOVKOU

$$G_m = m_m \cdot g = 221 \cdot 9,81 = 2168 \text{ N} \quad (162)$$

Protože nasazením duté hřídele převodovky je konec hřídele silně vyztužen, počítám s ohybem od bodu 0 viz obrázky níže. Rameno tíhy pohonné jednotky k tomuto bodu je odhadnuto dle katalogu výrobce [14].

Obr. 28 Zatížení od motoru II

SLOŽKA TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY ROVNOBĚŽNÁ S OSOU Y

$$F_{my} = G_m \cdot \sin \delta = 2168 \cdot \sin 22 = 812 \text{ N} \quad (163)$$

SLOŽKA TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY ROVNOBĚŽNÁ S OSOU Z

$$F_{mz} = G_m \cdot \cos \delta = 2168 \cdot \cos 22 = 2010 \text{ N} \quad (164)$$

MOMENT TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY K BODU 0 V ROVINĚ X-Y

$$M_{my} = F_{my} \cdot l_{tx} = 812 \cdot 0,22 = 179 \text{ Nm} \quad (165)$$

Kde:

$$l_{tx} = 0,22 \text{ m} \quad \text{rameno tíhy pohonné jednotky v ose x}$$

MOMENT TÍHY POHONNÉ JEDNOTKY K BODU 0 V ROVINĚ X-Z

$$M_{mz} = F_{mz} \cdot l_{tx} = 2010 \cdot 0,22 = 442 \text{ Nm} \quad (166)$$

Za provozu je hřídel zatížena kroutícím momentem M_k , silou od tahu v řetězu F_2 , zatížením od tíhy motoru a převodovky G_m a od reakce momentové vzpěry R zachycující kroutící moment pohonné jednotky viz obrázek výše.

VELIKOST REAKCE

$$R = \frac{M_k}{l_{ry}} = \frac{1561}{0,395} = 3952 \text{ N} \quad (167)$$

Kde:

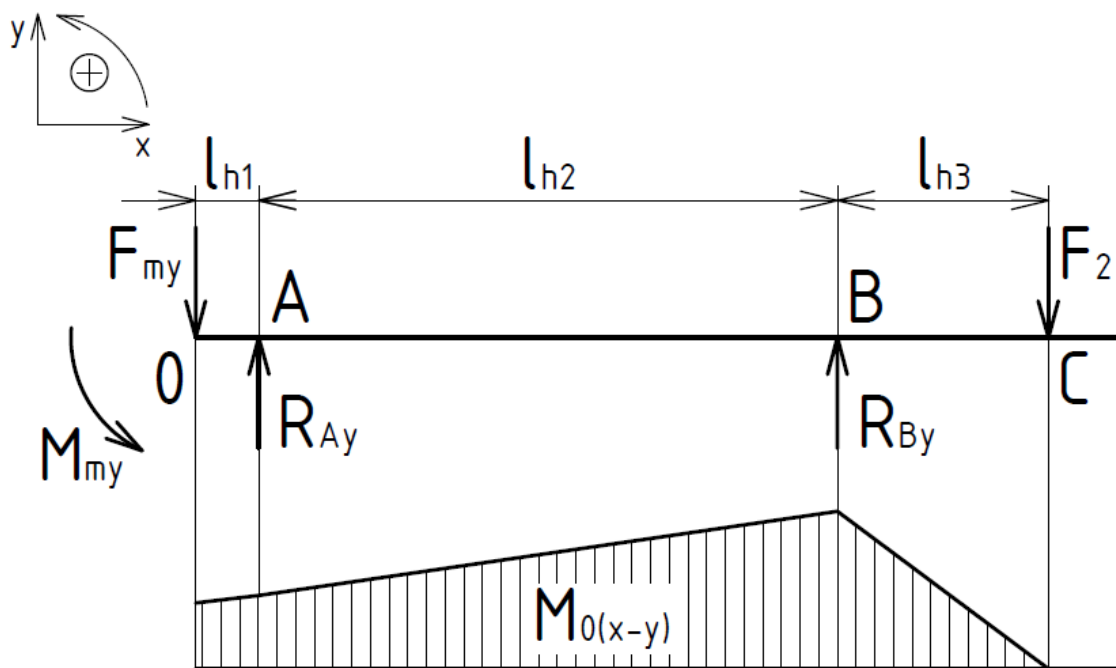
$$l_{ry} = 0,395 \text{ m} \quad \text{rameno reakce v ose y dle katalogu výrobce [14]}$$

MOMENT REAKCE K BODU O

$$M_R = R \cdot l_{rx} = 3952 \cdot 0,07 = 277 \text{ Nm} \quad (168)$$

Kde:

$$l_{rx} = 0,07 \text{ m} \quad \text{rameno reakce v ose x dle katalogu výrobce [14]}$$

ŘEŠENÍ REAKCÍ A OHYBOVÝCH MOMENTŮ V ROVINĚ X-Y

Obr. 29 Úplné uvolnění hřídele II v rovině x-y

Podmínky statické rovnováhy

$$\sum M_{OA} = 0 \quad M_{my} + F_{my} \cdot l_{h1} + R_{By} \cdot l_{h2} - F_2 \cdot (l_{h2} + l_{h3}) = 0 \quad (169)$$

$$\sum M_{OB} = 0 \quad M_{my} + F_{my} \cdot (l_{h1} + l_{h2}) - R_{Ay} \cdot l_{h2} - F_2 \cdot l_{h3} = 0 \quad (170)$$

Řešení

$$R_{By} = \frac{F_2 \cdot (l_{h2} + l_{h3}) - M_{my} - F_{my} \cdot l_{h1}}{l_{h2}} \quad (171)$$

$$R_{By} = \frac{4976 \cdot (0,236 + 0,086) - 179 - 812 \cdot 0,026}{0,236} = 5941 \text{ N}$$

$$R_{Ay} = \frac{M_{my} + F_{my} \cdot (l_{h1} + l_{h2}) - F_2 \cdot l_{h3}}{l_{h2}} \quad (172)$$

$$R_{Ay} = \frac{179 + 812 \cdot (0,026 + 0,236) - 4976 \cdot 0,086}{0,236} = -153 \text{ N}$$

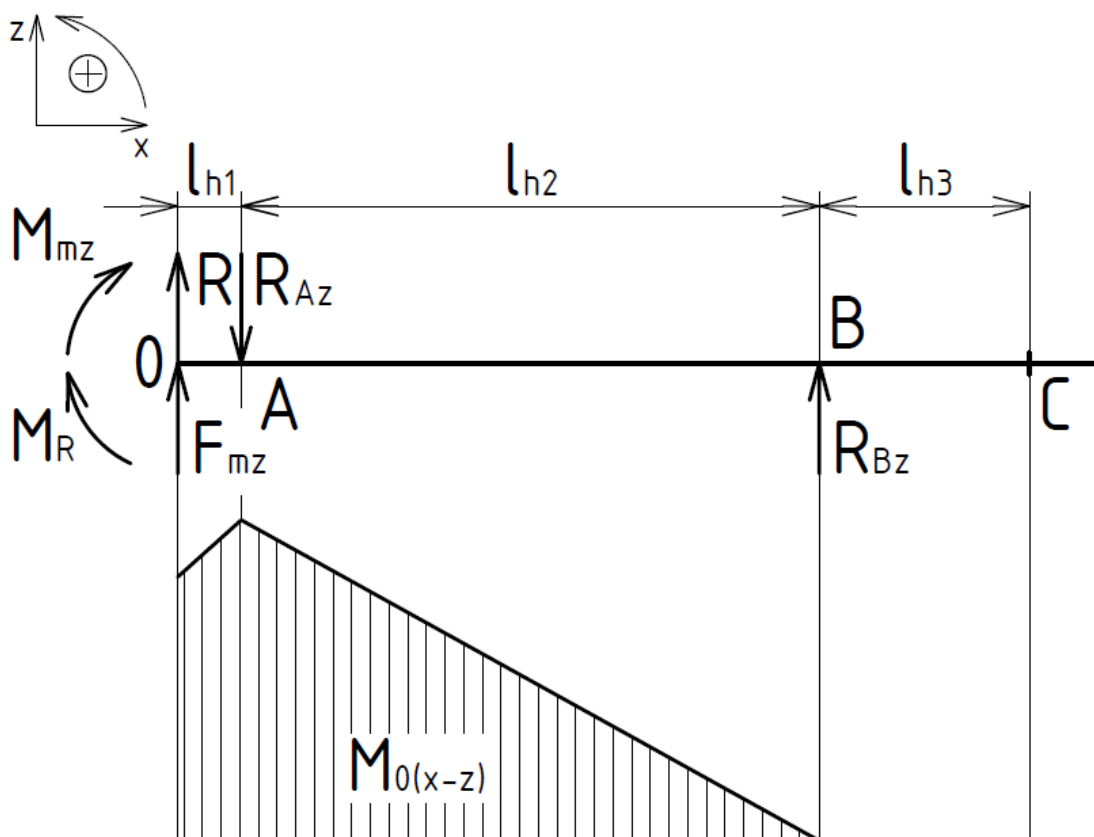
Stanovení ohybových momentů

$$M_{o0(x-y)} = -M_{my} = -179 \text{ Nm} \quad (173)$$

$$M_{oA(x-y)} = -M_{my} - F_{my} \cdot l_{h1} = -179 - 812 \cdot 0,026 = -200 \text{ Nm} \quad (174)$$

$$M_{oB(x-y)} = -F_2 \cdot l_{h3} = -4976 \cdot 0,086 = -428 \text{ Nm} \quad (175)$$

ŘEŠENÍ REAKCÍ A OHYBOVÝCH MOMENTŮ V ROVINĚ X-Z

Obr. 30 Úplné uvolnění hřídele II v rovině x-z

Podmínky statické rovnováhy

$$\sum M_{oA} = 0 \quad M_R - R \cdot l_{h1} - R_{Bz} \cdot l_{h2} = 0 \quad (176)$$

$$\sum M_{oB} = 0 \quad M_R - R \cdot (l_{h1} + l_{h2}) + R_{Az} \cdot l_{h2} = 0 \quad (177)$$

Řešení

$$R_{Bz} = \frac{M_{mz} + M_R + F_{mz} \cdot l_{h1} + R \cdot l_{h1}}{l_{h2}} \quad (178)$$

$$R_{Bz} = \frac{442 + 277 + 2010 \cdot 0,026 + 3952 \cdot 0,026}{0,236} = 3703 \text{ N}$$

$$R_{Bz} = \frac{M_{mz} + M_R + F_{mz} \cdot (l_{h1} + l_{h2}) + R \cdot (l_{h1} + l_{h2})}{l_{h2}} \quad (179)$$

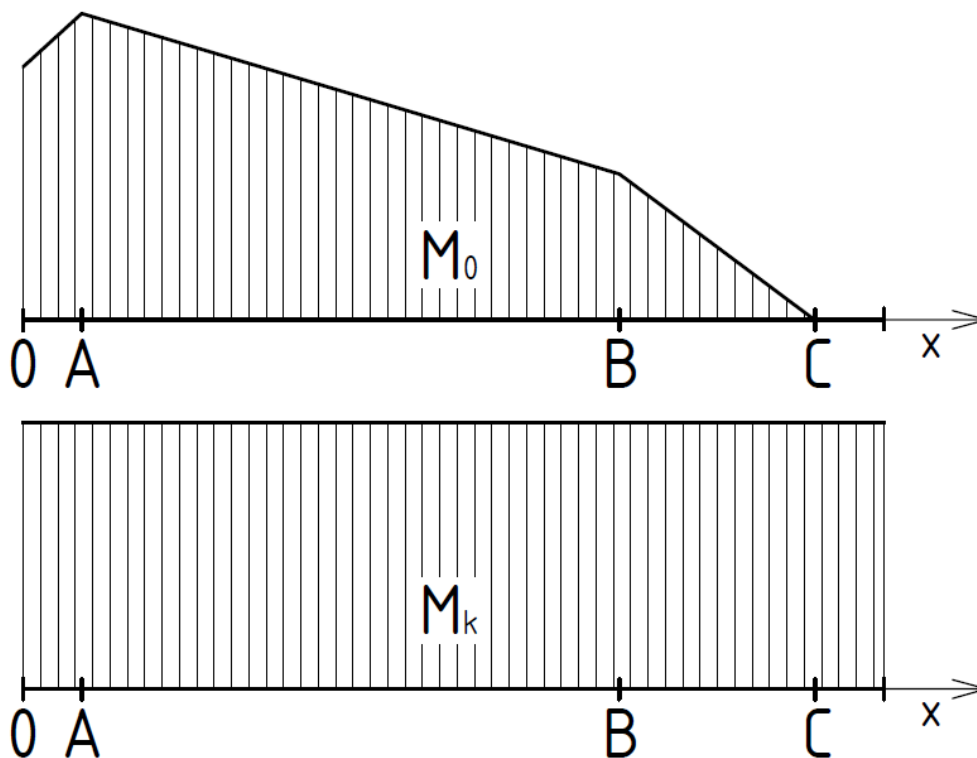
$$R_{Bz} = \frac{442 + 277 + 2010 \cdot (0,026 + 0,236) + 3952 \cdot (0,026 + 0,236)}{0,236} = 9665 \text{ N}$$

Stanovení ohybových momentů

$$M_{o0(x-z)} = M_R + M_{mz} = 277 + 442 = 719 \text{ Nm} \quad (180)$$

$$M_{oA(x-z)} = M_R + M_{mz} + R \cdot l_{h1} + F_{mz} \cdot l_{h1} \quad (181)$$

$$M_{oA(x-z)} = 277 + 442 + 3952 \cdot 0,026 + 2010 \cdot 0,026 = 874 \text{ Nm}$$

VÝSLEDNÉ VNITŘNÍ SILOVÉ ÚČINKY

Obr. 31 Výsledné vnitřní silové účinky

VÝSLEDNÉ VELIKOSTI OHYBOVÝCH MOMENTŮ

$$M_{o0} = \sqrt{M_{o0(x-y)}^2 + M_{o0(x-z)}^2} = \sqrt{-179^2 + 719^2} = 741 \text{ Nm} \quad (182)$$

$$M_{oA} = \sqrt{M_{oA(x-y)}^2 + M_{oA(x-z)}^2} = \sqrt{-200^2 + 874^2} = 897 \text{ Nm} \quad (183)$$

$$M_{oB} = 428 \text{ Nm} \quad (184)$$

Kroutící moment je po délce hřídele konstantní $M_k = 1561 \text{ Nm}$

Zatížení osovými silami je při řešení napjatosti zanedbáno.

VÝSLEDNÉ REAKCE V ROVINĚ ROVNOBĚŽNÉ S ROVINOU Y-Z

$$R_A = \sqrt{R_{Ay}^2 + R_{Az}^2} = \sqrt{-153^2 + 9665^2} = 9666 \text{ N} \quad (185)$$

$$R_B = \sqrt{R_{By}^2 + R_{Bz}^2} = \sqrt{5941^2 + 3703^2} = 7001 \text{ N} \quad (186)$$

Početně budou kontrolovány průřezy v místech bodů 0 a A. Na základě tvaru hřídele a průběhu zatěžovacích sil jsou určeny hodnoty napětí v jednotlivých průřezích hřídele.

Vzorce použity pro kontrolní výpočet statického namáhání hřídele

Ohyb

$$\sigma_o = \frac{M_o}{W_o} [\text{MPa}] \quad (187)$$

Krut

$$\tau_k = \frac{M_k}{W_k} [\text{MPa}] \quad (188)$$

Průřezový modul v ohybu

$$W_o = \frac{\pi \cdot d_i^3}{32} [\text{mm}^3] \quad (189)$$

Průřezový modul v krutu

$$W_k = \frac{\pi \cdot d_i^3}{16} [\text{mm}^3] \quad (190)$$

Kde:

$d_i = [\text{mm}]$ – průměr hřídele v jednotlivých průřezích

V místech namáhaných ohybem i krutem, je nutné přepočítat hodnoty na redukované napětí σ_{red} dle pevnostní teorie HMM.

$$\sigma_{red} = \sqrt{\sigma_o^2 + 3 \cdot \tau_k^2} \quad (191)$$

Vypočtené hodnoty namáhání jsou uspořádány do tabulky níže.

Tab. 3 Hodnoty namáhání hřídele II

Průřez	V bodě 0	V bodě A
Ohyb	$M_{o0} = 741 \text{ Nm}$	$M_{oA} = 897 \text{ Nm}$
	$W_{o0} = 33\,674 \text{ mm}^3$	$W_{oA} = 50\,265 \text{ mm}^3$
	$\sigma_{o0} = 22,01 \text{ MPa}$	$\sigma_{oA} = 17,85 \text{ MPa}$
Krut	$M_{k0} = 1561 \text{ Nm}$	$M_{kA} = 1561 \text{ Nm}$
	$W_{k0} = 67\,348 \text{ mm}^3$	$W_{kA} = 100\,531 \text{ mm}^3$
	$\tau_{k0} = 23,18 \text{ MPa}$	$\tau_{kA} = 15,53 \text{ MPa}$
Redukované napětí	$\sigma_{red0} = 45,78 \text{ MPa}$	$\sigma_{redA} = 32,28 \text{ MPa}$

KONTROLNÍ VÝPOČET STATICKÉHO NAMÁHÁNÍ HŘÍDELE

Statická bezpečnost průřezu v místě bodu 0

$$k_{s0} = \frac{\sigma_{oD}}{\sigma_{red0}} = \frac{120}{45,78} = 2,62 [-] \quad (192)$$

Statická bezpečnost průřezu v místě bodu A

$$k_{sA} = \frac{\sigma_{oD}}{\sigma_{redA}} = \frac{120}{32,28} = 3,72 [-] \quad (193)$$

Statické bezpečnosti v kontrolovaných průřezích vyhovují.

KONTROLNÍ VÝPOČET ÚNAVOVÉHO NAMÁHÁNÍ HŘÍDELE

Únavová bezpečnost je určena pouze pro průřez s menší statickou bezpečností, tedy průřez v místě bodu 0, pomocí korigované meze únavy vypočtenou Marinovou rovnicí dle [5] str. 345.

Součinitel jakosti povrchu

$$k_a = a_m \cdot R_m^{b_m} = 4,51 \cdot 600^{-0,265} = 0,877 [-] \quad (194)$$

Kde:

$$\begin{array}{ll} a_m = 4,51 [-] & \text{součinitel pro úpravu obráběním dle [5] Tab. 7-4} \\ b_m = -0,265 [-] & \text{exponent pro úpravu obráběním dle [5] Tab. 7-4} \\ R_m = 600 \text{ MPa} & \text{mez pevnosti v tahu oceli 12060 dle [2]} \end{array}$$

Součinitel velikosti tělesa

$$k_b = 1,51 \cdot d_{h0}^{-0,157} = 1,51 \cdot 70^{-0,157} = 0,775 [-] \quad (195)$$

Kde:

$$d_{h0} = 70 \text{ mm} \quad \text{průměr hřídele v místě bodu 0}$$

Součinitel vlivu způsobu zatěžování

$$k_c = 0,59 [-] \quad \text{pro kombinaci ohyb + krut dle [5] str. 348}$$

Ostatní součinitele v Marinově rovnici jsou rovny 1.

Korigovaná mez únavy v ohybu dle Marinovi rovnice

$$\sigma'_{oC0} = k_a \cdot k_b \cdot k_c \cdot \sigma_{oC} = 0,877 \cdot 0,775 \cdot 0,59 \cdot 215 = 86,21 \text{ MPa} \quad (196)$$

Únavová bezpečnost pro namáhání v ohybu

$$k_{oC0} = \frac{\sigma'_{oC0}}{\sigma_{o0}} = \frac{86,21}{22,01} = 3,92 [-] \quad (197)$$

Korigovaná mez únavy v krutu dle Marinovi rovnice

$$\tau'_{kC0} = k_a \cdot k_b \cdot k_c \cdot \tau_{kC} = 0,877 \cdot 0,775 \cdot 0,59 \cdot 150 = 60,15 \text{ MPa} \quad (198)$$

Únavová bezpečnost pro namáhání v krutu

$$k_{kC0} = \frac{\tau'_{kC0}}{\tau_{k0}} = \frac{60,15}{23,18} = 2,59 [-] \quad (199)$$

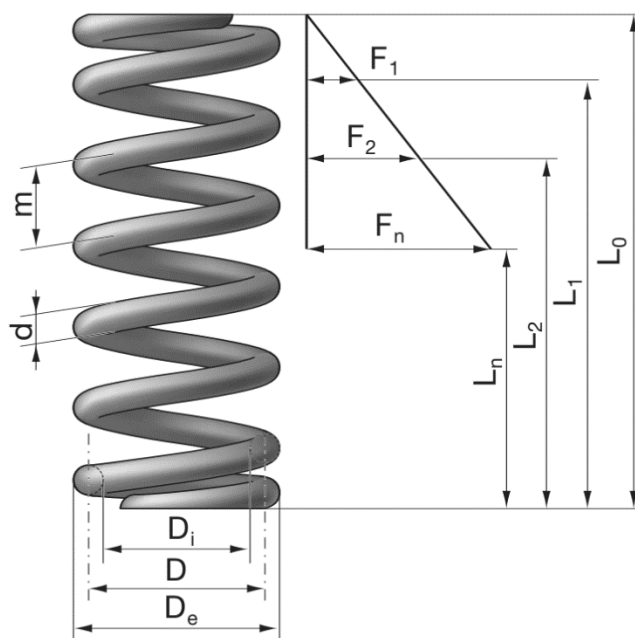
Výsledná bezpečnost pro únavový lom

$$k_{c0} = \frac{k_{oc0} \cdot k_{kc0}}{\sqrt{k_{oc0}^2 + k_{kc0}^2}} = \frac{3,92 \cdot 2,59}{\sqrt{3,92^2 + 2,59^2}} = 2,16 [-] \quad (200)$$

Bezpečnost pro únavový lom vyhovuje.

4.4.3 VÝPOČET TLAČNÉ NAPÍNACÍ PRUŽINY

Pro napínání je zvolena tlačná pružina od firmy Hennlich [11]. Výpočet proveden dle literatury [2] str. 613.

Obr. 32 Tlačná pružina Hennlich [11]

Parametry tlačné pružiny dle katalogu výrobce [11]:

Průměr drátu:	$d_p = 10 \text{ mm}$
Střední průměr pružiny:	$D_p = 50 \text{ mm}$
Délka pružiny ve volném stavu:	$L_{p0} = 165 \text{ mm}$
Délka pružiny v plně zatíženém stavu:	$L_{pn} = 115 \text{ mm}$
Počet činných závitů:	$n_p = 8,5 [-]$
Tuhost pružiny:	$k_p = 96 \text{ N} \cdot \text{mm}^{-1}$
Síla vyvinutá pružinou v plně zatíženém stavu:	$F_{pn} = 4797 \text{ N}$

Potřebné stlačení pružiny k vyvození požadované napínací síly

$$y_p = \frac{F_{nap}}{k_p} = \frac{2590}{96} = 27 \text{ mm} \quad (201)$$

Stlačení pružiny v plně zatíženém stavu

$$y_n = \frac{F_{pn}}{k_p} = \frac{4797}{96} = 50 \text{ mm} \quad (202)$$

Mezní délka při dosednutí závitů

$$L_{pm} = d_p \cdot n_p = 10 \cdot 8,5 = 58 \text{ mm} \quad (203)$$

ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá konstrukčním návrhem dvou odlišných potrubních řetězových dopravníků pro přepravu pšenice a odpadního kalu.

Úvodu práce je představen princip funkce a popis hlavních částí tohoto dopravníku. Dále je uvedeno několik výrobců s příklady jejich konstrukčních řešení základní nabízené řady s výkonnostmi a speciální varianty potrubních řetězových dopravníků.

Další část práce je věnována stanovení odporů proti pohybu v jednotlivých sekcích dopravní trasy tohoto druhu dopravníku pomocí příslušných zdrojů. Odpor je způsoben především třecí silou mezi dopravovaným materiálem a stěnou potrubí, dále také třecí silou mezi unašeči a stěnou potrubí. Odpor proti pohybu vznikající v ohybech potrubí rychle roste se zmenšujícím se poloměrem ohybu potrubí. Na celkový odpor proti pohybu, a tedy i tažnou sílu v místě nabíhání na hnací řetězové kolo má vliv především napnutí tažného členu, vlastnosti dopravovaného materiálu, unašečů, potrubí a v neposlední řadě také tvar dopravní trasy a její zaplnění. Metoda pro stanovení odporů proti pohybu představena v druhé kapitole je podpořena experimentálními testy technické univerzity v Magdeburgu v uvedeném zdroji.

Dle zadaných parametrů jsou v dalších kapitolách představeny návrhy konstrukčních řešení dopravníků pro dopravu pšenice a odpadního kalu. Nejprve je proveden kapacitní výpočet pro ověření dodržení výkonnosti. Dále je dle předchozí kapitoly proveden výpočet odporu proti pohybu v jednotlivých sekcích pro stanovení tažných sil v řetězu, včetně jejich grafického znázornění. Další část kapitoly se věnuje návrhu pohonu ze zjištěné tažné síly v místě nabíhání řetězu na hnací ozubené kolo. Následně jsou vybrané prvky navržených variant ověřeny pevnostními výpočty.

První varianta je určena pro dopravu pšenice horizontálně-konkávní tratí. Tato varianta je při 80 % zaplnění dopravní tratě schopna přepravit 10 948 kg/h pšenice do vzdálenosti 31,950 m a výšky 12,270 m při rychlosti tažného členu 0,3 m/s. A je poháněna kompaktní pohonnou jednotkou dodávanou firmou SEW-EURODRIVE složenou z třífázového elektromotoru o výkonu 3 kW a ploché převodovky s výstupním kroutícím momentem 2010 Nm. Druhá z variant je při stejném zaplnění dopravní tratě schopna přepravit 10 823 kg/h odpadního kalu do vzdálenosti 31,691 m a výšky 12,298 m při rychlosti tažného členu 0,25 m/s. Tato varianta je taktéž poháněna kompaktní pohonnou jednotkou firmy SEW-EURODRIVE složenou z třífázového elektromotoru o výkonu 2,2 kW a ploché převodovky s výstupním kroutícím momentem 1730 Nm. Nižší energetické náročnosti u varianty pro přepravu odpadního kalu bylo dosaženo především díky nižší dopravní rychlosti a přímé dopravní trati.

Výstupem diplomové práce je také výkresová dokumentace, kterou tvoří sestavné výkresy obou zmíněných konstrukčních návrhů potrubních řetězových dopravníků.

POUŽITÉ INFORMAČNÍ ZDROJE

- [1] GAJDŮŠEK, Jaroslav a Miroslav ŠKOPÁN. *Teorie dopravních a manipulačních zařízení*. 1. vyd. Brno: Vysoké učení technické, 1988, 227 s. Učební texty vysokých škol.
- [2] LEINVEBER, Jan a Pavel VÁVRA. *Strojnické tabulky: pomocná učebnice pro školy technického zaměření*. 4., dopl. vyd. Úvaly: Albra, 2008. ISBN 9788073610517.
- [3] MEDEK, Jaroslav. *Mechanické pochody*. Vyd. 3. přeprac. Brno: PC-DIR, 1998. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-214-1264-X.
- [4] MOSS, Dennis. *Procedure 6-6: Design of Bins and Elevated Tanks: Design of Bins and Elevated Tanks*. Elsevier, s. 326. ISBN 978-0-7506-7740-0. Dostupné z: <https://app.knovel.com/hotlink/pdf/id:kt004BZOYB/pressure-vessel-design/procedure-6-6-design>
- [5] SHIGLEY, Joseph, Charles MISCHKE a Richard BUDYNAS. *Konstruování strojních součástí*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, 2010. Překlady vysokoškolských učebnic. ISBN 9788021426290.
- [6] ČSN 01 4805. *Řetězová kola pro svařované řetězy kalibrované krátkočlankové a dlouhočlankové. Výpočet a konstrukce profilu zubů*. [1. vyd.]. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 1969.
- [7] *ARMAT, spol. s r.o.* [online katalogový list]. Řetová: ARMAT, spol., 2019 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://armat.cz/pdf/nerezove-trubky-bezesve.pdf>
- [8] SCHMOLKE, S, André KATTERFELD a F KRAUSE. *EXPERIMENTAL TESTS AND DESIGN OF TUBE CHAIN CONVEYORS* [online]. , 1-10 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/265492794_EXPERIMENTAL_TESTS_AND_DESIGN_OF_TUBE_CHAIN_CONVEYORS
- [9] KATTERFELD, André a Kenneth WILLIAMS. Functional Analysis of Tube Chain Conveyors. Part 1: General Design and Calculation Principles: General Design and Calculation Principles. *Bulk Solids & Powder – Science & Technology* [online]. 2008, 5(1), 23-32 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/321081987_Functional_Analysis_of_Tube_Chain_Conveyors_Part_1_General_Design_and_Calculation_Principles

- [10] KATTERFELD, André a Kenneth WILLIAMS. Functional Analysis of Tube Chain Conveyors. Part 2: Experimental Research and Final Recommendation for the Calculation: Experimental Research and Final Recommendation for the Calculation. *Bulk Solids & Powder – Science & Technology* [online]. 2008, 3(2), 74-82 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/321082095_Functional_Analysis_of_Tube_Chain_ConveyorsPart_2_Experimental_Research_and_Final_Recommendation_for_the_Calculation
- [11] HENNLICH s.r.o. [online katalogový list]. Litoměřice: HENNLICH, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: https://www.hennlich.cz/fileadmin/_migrated/cz_Tla%C4%8Dn%C3%A9_pru%C5%BEiny_-_tabulky_patent_5_6-10.pdf
- [12] Luxme International, Ltd. [online]. Brossard: Luxme International, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://luxme.com/>
- [13] Řetězárna a.s. [online katalogový list]. Česká Ves: Řetězárna, 2012 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <http://www.retezarna.cz/book/?f=retezy#page/19>
- [14] SEW-EURODRIVE CZ s.r.o. [online katalogový list]. Praha: SEW-EURODRIVE CZ, 2020 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: https://www.sew-eurodrive.cz/os/dud/?tab=productdata&country=CZ&language=cs_cz
- [15] Schrage Rohrkettensystem GmbH Conveying Systems [online]. Friedeburg: Schrage Rohrkettensystem, 2018 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.schrage.de/>
- [16] Spiroflow Limited [online]. Clitheroe, Velká Británie: Spiroflow Limited, 2020 [cit. 2020-06-22]. Dostupné z: <https://www.spiroflow.com/>
- [17] TRIBON s.r.o. [online katalogový list]. Brno: TRIBON, [] [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.technicke-plasty-tribon.cz/prodej-plastu/prospekty>
- [18] TRIBON s.r.o.: fyzikální vlastnosti [online katalogový list]. Brno: TRIBON, [] [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <https://www.technicke-plasty-tribon.cz/data/documents/spickove-plasty-tabulky.pdf>

- [19] HOFÍREK, Přemysl. *Trubkový řetězový dopravník v aplikaci na dopravu biohmoty* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2020-06-23]. Dostupné z: <http://hdl.handle.net/10084/99642>. Diplomová práce. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava.

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK A SYMBOLŮ

a	[m]	Délka hrany čtvercového průřezu
a_m	[–]	Součinitel pro úpravu obráběním
b_m	[–]	Exponent pro úpravu obráběním
b_p	[mm]	Šířka pera
$b_{\dot{r}}$	[mm]	Vnější šířka článku řetězu
d_{h0}	[mm]	Průměr hřídele v převodovce
d_i	[mm]	Průměr hřídele v jednotlivých průřezech
D_k	[m]	Průměr roztečné kružnice řetězového kola
d_n	[mm]	Průměr ovlivněn perem
D_p	[mm]	Střední průměr pružiny
d_p	[mm]	Průměr drátu pružiny
$d_{\dot{r}}$	[mm]	Tloušťka drátu řetězu
D_{tr}	[mm]	Vnější průměr dopravního potrubí
d_{tr}	[mm]	Vnitřní průměr dopravního potrubí
d_u	[mm]	Průměr unašeče
d_v	[m]	Průměr výstupní duté hřídele pohonu
d_z	[m]	Výška elementární vrstvy materiálu
e	[–]	Eulerovo číslo
F_1	[N]	Obvodová síla na hnacím řetězovém kole
$F_{12, 23, \dots}$	[N]	Odpory proti pohybu jednotlivých úseků
F_2	[N]	Výslednice tahů v řetězu na hnacím řetězovém kole
F_g	[N]	Gravitační síla řetězu s unašeči
F_h	[N]	Celkový odpor proti pohybu v horizontální části
F_{hm}	[N]	Třecí síla mezi materiálem a potrubím
F_{hu}	[N]	Třecí síla mezi unašeči a potrubím
F_{mx}	[N]	Složka tíhy pohonné jednotky rovnoběžná s osou hřídele
F_{my}	[N]	Složka tíhy pohonné jednotky kolmá na osu hřídele
F_{nap}	[N]	Napínací síla
F_p	[N]	Síla působící na pero
F_{pn}	[N]	Síla vyvinutá pružinou v plně zatíženém stavu
$F_{R_m}^{xyz}$	[N]	Třecí síla způsobená partikulárním materiálem

$F_{\dot{r}dov}$	[kN]	Dovolené zatížení řetězu
$F_{\dot{r}max}$	[N]	Maximální tahová síla v řetězu
$F_{\dot{r}max1}$	[N]	Maximální tahová síla v řetězu při zaseknutí tažného členu
F_T	[N]	Tažná síla řetězu
$F_{T(\psi_0)}$	[N]	Tažná síla v řetězu na začátku ohybu
$F_{T(\psi)}$	[N]	Tažná síla v řetězu na konci ohybu
F_v	[N]	Odpor proti pohybu ve vertikální části
F_{v1}	[N]	Odpor proti pohybu materiálu v jednom úseku mezi unašeči
F_{vm}	[N]	Síla potřebná ke zdvihání mat. včetně jeho tření o stěny potrubí
F_{vt}	[N]	Síla potřebná ke zdvihání řetězu s unašeči
g	$[m \cdot s^{-2}]$	Tíhové zrychlení
G_m	[N]	Tíha pohonné jednotky
H	[m]	Dopravní výška
h	[m]	Výška hladiny materiálu ovlivněna součinitelem plnění
i	[-]	Celkový převodový poměr převodovky
k	[-]	Koeficient bezpečnosti
k_a	[-]	Součinitel jakosti povrchu
k_b	[-]	Součinitel velikosti tělesa
k_b	[-]	Koeficient bezpečnosti řetězu
k_c	[-]	Součinitel vlivu způsobu zatěžování
k_{c0}	[-]	Výsledná bezpečnost pro únavový lom
k_{kc0}	[-]	Únavová bezpečnost pro namáhání v krutu
k_{oc0}	[-]	Únavová bezpečnost pro namáhání v ohybu
k_p	$[N \cdot mm^{-1}]$	Tuhost pružiny
k_{s0}	[-]	Statická bezpečnost průřezu v místě bodu 0
k_{sA}	[-]	Statická bezpečnost průřezu v místě bodu A
L	[m]	Dopravní vzdálenost
l'	[mm]	Minimální délka boku pera
$l_{12, 23, \dots}$	[m]	Délky jednotlivých úseků dopravníku
l_{h1}	[m]	Vzdálenost hrany duté hřídele od osy ložiska
l_{h2}	[m]	Vzdálenost mezi osami ložisek
l_{h3}	[m]	Vzdálenost působíště síly F_2 od ložiska
l_p	[mm]	Délka pera

L_{p0}	[mm]	Délka pružiny ve volném stavu
L_{pm}	[mm]	Mezní délka při dosednutí závitů
l_{pmin}	[mm]	Minimální délka pera
L_{pn}	[mm]	Délka pružiny v plně zatíženém stavu
l_{rx}	[m]	Rameno reakce R v ose x
l_{ry}	[m]	Rameno reakce R v ose y
l_t	[m]	Rameno tíhy pohonné jednotky
l_y	[m]	Délka horizontální části
l_z	[m]	Délka vertikální části
M_b	[Nm]	Brzdný moment motoru
M_k	[Nm]	Potřebný kroutící moment pohonu
M_{kv}	[Nm]	Výstupní kroutící moment pohonu
M_m	[Nm]	Moment tíhy pohonné jednotky k bodu 0
m_m	[kg]	Hmotnost pohonu
M_{o0}	[Nm]	Ohybový moment v bodě 0
M_{oA}	[Nm]	Ohybový moment v bodě A
M_{oB}	[Nm]	Ohybový moment v bodě B
M_R	[Nm]	Moment reakce R k bodu 0
$m_{\ddot{r}}$	[kg · m ⁻¹]	Hmotnost jednoho metru řetězu
m_u	[kg]	Hmotnost jednoho unašeče
n	[min ⁻¹]	Potřebné otáčky poháněcího kola
n_m	[min ⁻¹]	Jmenovité otáčky motoru
n_p	[–]	Počet činných závitů
n_v	[min ⁻¹]	Výstupní otáčky pohonu
O	[m]	obvod potrubí
P	[W]	Potřebný výkon pohonu
p_D	[MPa]	Dovolené namáhání v tlaku pro míjivé napětí
P_n	[W]	Výkon motoru
p_p	[MPa]	Tlak na bok pera
$p_{\ddot{r}}$	[mm]	Rozteč článku řetězu
p_x	[MPa]	Interaktivní napětí ve směru x
p_z	[MPa]	Interaktivní napětí ve směru z
Q	[kg · hod ⁻¹]	Požadovaná výkonnost

Q_m	[kg · hod ⁻¹]	Dopravní výkonnost
q_m	[N · m ⁻¹]	Tíha jednoho metru partikulárního materiálu v potrubí
q_p	[N · m ⁻¹]	Tíha pšenice v jednom metru dopravního potrubí
$q_{\check{r}}$	[N · m ⁻¹]	Tíha jednoho metru řetězu
q_t	[N · m ⁻¹]	Tíha jednoho metru řetězu s unašeči
R	[N]	Reakce od momentové vzpěry pohonné jednotky
R_o	[m]	Poloměr ohybu oblouku potrubí
R_A	[N]	Výsledná reakce v podpoře A
R_{Ax}	[N]	Reakce v podpoře A ve směru osy x
R_{Ay}	[N]	Reakce v podpoře A ve směru osy y
R_{Az}	[N]	Reakce v podpoře A ve směru osy z
R_B	[N]	Výsledná reakce v podpoře B
R_{By}	[N]	Reakce v podpoře B ve směru osy y
R_{Bz}	[N]	Reakce v podpoře B ve směru osy z
R_m	[MPa]	Mez pevnosti
R_o	[m]	Poloměr ohybu oblouku potrubí
S_{tr}	[m ²]	Plocha dutiny kruhového potrubí
s_{tr}	[mm]	Síla stěny dopravního potrubí
s_u	[mm]	Šířka unašeče
$T_{1, 2, \dots}$	[N]	Tahy v jednotlivých bodech
t	[mm]	Hloubka drážky v hřídeli
t_1	[mm]	Hloubka drážky v náboji
t_u	[mm]	Rozteč unašečů
v	[m · s ⁻¹]	Dopravní rychlost
$V_{\check{r}}$	[m ³]	Objem jednoho metru řetězu
v_s	[m · s ⁻¹]	Skutečná dopravní rychlost
V_t	[m ³]	Objem jednoho metru řetězu s unašeči
V_{tr}	[m ³]	Objem jednoho metru dutiny dopravního potrubí
V_u	[m ³]	Objem unašečů na jednom metru
W_k	[mm ³]	Průřezový modul v krutu
W_o	[mm ³]	Průřezový modul v ohybu
γ_n	[mm]	Stlačení pružiny v plně zatíženém stavu
γ_p	[mm]	Potřebné stlačení pružiny k vyvození požadované napínací síly

z	[m]	Hloubka elementární vrstvy materiálu
z_k	[–]	Počet zubů řetězového kola
α	[°]	Úhel sklonu oblouku
β	[°]	Doplňkový úhel sklonu oblouku
δ	[°]	Úhel sklonu dopravníku
η_F	[–]	Součinitel nedostatečného plnění
η_m	[–]	Účinnost pohonu
η_{poh}	[–]	Účinnost pohonu
η_V	[–]	Objemová účinnost dopravního potrubí s tažným členem
λ_a	[–]	Součinitel sypnosti
μ	[–]	Součinitel tření mezi partikulárním materiálem a potrubím
μ_p	[–]	Součinitel tření pšenice – ocel
μ_u	[–]	Součinitel tření unašeč – ocel
ρ	[kg · m ⁻³]	Objemová hmotnost partikulárního materiálu
ρ_k	[kg · m ⁻³]	Objemová hmotnost odpadního kalu
ρ_p	[kg · m ⁻³]	Objemová hmotnost pšenice
ρ_u	[kg · m ⁻³]	Objemová hmotnost unašeče
σ_o	[MPa]	Napětí v ohybu
σ_{oC}	[MPa]	Mez únavy v ohybu
σ'_{oC0}	[MPa]	Korigovaná mez únavy v ohybu dle Marinovi rovnice
σ_{oD}	[MPa]	Dovolené namáhání v ohybu pro míjivé napětí
σ_{red}	[MPa]	Redukované napětí
τ_k	[MPa]	Napětí v krutu
τ_{kC}	[MPa]	Mez únavy v krutu
τ'_{kC0}	[MPa]	Korigovaná mez únavy v krutu dle Marinovi rovnice
τ_{kD}	[MPa]	Dovolené namáhání v krutu pro míjivé napětí
φ_e	[°]	Úhel vnitřního tření partikulárního materiálu
φ_{ek}	[°]	Úhel vnitřního tření odpadního kalu
φ_{ep}	[°]	Úhel vnitřního tření pšenice
ψ	[°]	Koncový úhel oblouku
ψ_0	[°]	Počáteční úhel oblouku
USA		Spojené státy americké
UK		Velká Británie

SEZNAM PŘÍLOH

Výkresová dokumentace:

0-SSZ-01/00	DOPRAVNÍK DN 150	výkres sestavy	1/3
4-SSZ-01/00-SP-1/2	DOPRAVNÍK DN 150	seznam položek	2/3
4-SSZ-01/00-SP-2/2	DOPRAVNÍK DN 150	seznam položek	3/3
0-SSZ-02/00	DOPRAVNÍK DN 125	výkres sestavy	1/2
4-SSZ-02/00-SP-1/1	DOPRAVNÍK DN 125	seznam položek	2/2